

התבונה

ברסלב
צפת

הארת הו' עת והנשמה מפלאו' צפונות תודו' הננו"ה ותכ' מידין

ליל שימורים שהיה הקב"ה
עומד ומצפה לו לקיום הבטחתו
להוציאם מארץ מצרים
הוא לילה הזה

ליל הסדר באמריקה

ראיון בלעדי עם הרה"ח ר' משה גרינברג שליט"א
מניו יורק, זכרונות מחג הפסח בצל מזרינו
רבי גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל

עמוד 20

ירישה
מזרחית

חינוך הילדים בענין הטכנולוגיה
כי יפלא • עמוד 18

תולדות חייו של מרן ה'בית יוסף' - י"ג ניסן
צפת של מעלה • עמוד 30

בתזכור

דבר המערכת • חוליה בשרשרת • עמוד 3

מאורות • אמרות ושיחות ממאורי דרכנו זיע"א • הדרך שלך לשורש
נשמתך • מורינו הגה"צ רבי אלעזר מרדכי קעניג צדוק"ל • עמוד 4

רעוא דרעוין • פנינים וביאורים בספה"ק ליקוטי מוהר"ן ממורינו
הרה"צ רבי אפרים קעניג שליט"א • הנעור בלילה • עמוד 12

ארבע אמות • הלכה ומנהג אקטואליים • מנהגי חג הפסח ושורשיהם
• הרב יוסף גרשון סופר • עמוד 15

כי יפלא • שו"ת עם מורינו הרה"צ רבי אפרים קעניג שליט"א • האם
ניתוק מלא מטכנולוגיה עלול להזיק? • עמוד 18

ליל הסדר באמריקה • ראיון מיוחד ובלעדי עם הרה"ח ר' משה
אלעזר גרינברגר מניו יורק • חג הפסח בצלו של עטי"ר מורינו רבי גדליהו
אהרן קעניג צדוק"ל • עמוד 20

וזכנו לגדל • דרכי ונתיבות החינוך מאת אנשי החינוך • חינוך הילדים
לתפילה • הרב משה קליין • עמוד 28

צפת של מעלה • תולדותיהם והליכותיהם של צדיקי עיה"ק צפת •
מרחיב בית יוסף זיע"א • י"ג בניסן • עמוד 30

אנשי אמנה • תולדותיהם והליכותיהם של אנשי הנחל נובע •
רבי נפתלי זיע"א, תלמיד רבינו • עמוד 34

הקורות • מהנעשה והנשמע במוסדותינו הקדושים • הווה ועבר • עמוד 36

יו"ל ע"י מוסדות נחל נובע
מקור חכמה, ברסלב צפת

כתובת: האר"י 100, עיה"ק צפת ת"ו

נערך ומוגש ע"י מכון 'מי
הדעת'

פרטי יצירת קשר, לתרומות, הארות

והערות:

053.414.3185

כתובת מייל:

148tbs@gmail.com

עיצוב ועריכה:

מיץ / אוסנות נרפית

דיבורים חיים ומחיים לעזור ליבנו לאהבת זיראת ה'
מים קרים לנפש צמאה ועייפה מפי
מזרינו הגה"צ רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

הדרך שלך לשורש נשמתך

שיחה נפלאה מאת מזרנו הרב זצוק"ל שנמסרה בציון רבינו הק',
בנסיעה שאחרי פסח תשע"ב, בסיפורי מעשיות, מעשה מבעל תפילה

כל זמן שלא ברור לאדם מה התכלית של העולם,
אז באמת אין לו זמן לתפילה, יש לו הרבה מה
לעשות בעולם...

ואמנם זו הייתה העבודה של הבעל תפילה, לדבר
עם בני אדם מהתכלית של העולם. הבעל תפילה
היה מכניס בבני אדם להבין שאין בעולם הזה שום
תכלית, וכמו שרבינו אומר בשיחה נ"א: אם יהיה
לאדם ממון, או אם לא יהיה לאדם ממון - בין כך
ובין כך יבלה ימיו בשווא. הממון הוא לא תכלית.

הבעל תפילה רצה שאנשים יידעו ויכניסו בעומק
המחשבה, שאדם לא בא לעולם בשביל העניינים
של העולם הזה. ה' ברא את העולם בשביל תכלית
מסוימת. ואמנם אחרי שיש כבר עולם, יש את כל
הדברים שאנשים עסוקים בהם בעולם הזה. אבל
יש תכלית עוד קודם שהכל נברא. ה' יתברך ברא
את הכל בשביל תכלית.

וכמו שרבינו מביא בהמשך המעשה, שאחרי שהיה
רוח סערה בעולם, אזי אנשים התחילו לחפש מה
התכלית, וכל אחד בחר לו תכלית אחרת. אבל יש
תכלית לפני כל זה, לפני הרוח סערה שבלבלה את
העולם, והתכלית היא אחת - תפילה לה' יתברך.

הם מתים בעלי חובות

אנו רואים בחוש, היו אנשים בעולם שהיה להם
הרבה כסף, אבל מה נשאר מהם? וכדי להשיג את
הכסף, כמה מסירות נפש צריך, כמה יגיעה, כמה
צריך להתעסק ולטרוח בשביל להשיג את הכסף.
ואחרי כל זה כשכבר משיגים את הכסף, על פי
רוב מאבדים את הכסף, וכמו שרבינו אומר (בתורה
כ"ג) שאלו הרודפים אחר הממון, "על פי רוב מתים
בעלי חובות". ואפילו אלו שאמנם כן זכו לעשירות,

מעשה פעם אחד היה בעל תפלה שהיה עוסק
תמיד בתפילות ושירות ותושבחות להשם
יתברך. והיה יושב הוץ לישוב וכו', והיה
מדבר על לבו מהתכלית של כל העולם, היות שבאמת
אין שום תכלית, כי אם לעסק בעבודת ה' כל ימי הוץ
ולבלות ימיו בתפלה להשם יתברך ושירות ותושבחות וכו',
והיה מרבה לדבר עמו דברי התעוררות באלו, עד שגבסו
דבריו באזניו, עד שגמרצה אותו האדם להתהפך עמו,
ותוך שגמרצה עמו, היה לוקח ומוליכו למקומו שהיה לו
הוץ לישוב וכו', גם היה ענין הבעל תפלה הנ"ל שהיה יכול
להספיק לכל אחד ואחד מה שצריך, ואם היה מבין באחד
מאנשיו שלפי מהו הוא צריך לעבודת ה' שיחא חולף מלפני
במלבושי זהב, היה מספיק לו. וכן להפך, שלפעמים נתקרב
אליו איזה עשיר, והיה מוציאו מן הישוב כנ"ל, והיה מבין
שהה עשיר צריך ללך בכנפים קרועים ונכזים, היה מנהיגו
כה, הכל כפי שהיה יודע צורך הספקת כל אחד ואחד מה
מספיק לו וכו'. (עין פנים כל המעשה)

רבינו מספר לנו כאן סיפור על בעל תפילה שהיה
עוסק תמיד בתפילות, שירות ותשבחות להשי"ת.

רבינו הקדוש הרי אמר: "כל העניין שלי הוא
תפילה". להתפלל לפני ה' יתברך, לשיר לה' יתברך,
לשבח את ה' יתברך - זהו כל העניין של רבינו.
רבינו הוא הבעל תפילה.

אם יהיה לו ממון או לאו

כדי שאדם יבלה את ימיו רק בתפילות בשירות
ותשבחות לה', הוא צריך להיות קשור לתכלית.
אדם צריך לדעת מה התכלית של העולם הזה. כי

נערך
על-ידי
מכון
'שערי
צדיק'
(ע"פ
הכנת
הכותב)

והגיעו לעשירות מופלגת, וגם מתו עשירים, נו, מה הם השיגו? הממון אין בו שום תכלית!

לשנוא הממון בתכלית השנאה

בהמשך המעשה אנו רואים, שרבינו מדבר אמנם מכל העשר כיתות שיש בעולם, אבל בעיקר הוא מדבר על הכיתה שנפלה לתאוות ממון. אפשר לקשר את זה לתורה שאנחנו לומדים, תורה לי, מישראל דסכינא.

רבינו מדבר בתורה שכל העולם הזה הוא כדי שאדם ישיג מתוכו את השם יתברך. רבינו מתחיל את התורה שלהשיג השגות אלוקות אי אפשר, רק על ידי צמצומים, על ידי לבושים. על ידי צמצומים "מעילה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון". כלומר, העבודה היא להשיג מתוך החכמה תאדה, מתוך המלכות שבכל עולם ועולם (מתוך הדברים שיש בעולם הזה), את השכל העליון, השגות אלוקות - להשיג את ה' יתברך.

בהמשך התורה רבינו אומר, שכדי להגיע לשכל התחתון, כלומר, להגיע להבנה הזאת שכל מה שיש בעולם אין לו שום תכלית, רק להתקרב על ידו לה' יתברך, להכיר את ה' - לזה אי אפשר להגיע רק על ידי שאדם יתרחק מהממון, וכמו שרבינו אומר שם: "לשנוא את הממון בתכלית השנאה".

[זהו אפוא אותו העניין שרבינו מאריך כאן במעשה בעיקר בעניין הכיתה שנפלה לתאוות ממון, כי אכן עניין זה של הממון הוא הוא עיקר המונע מהשגת התכלית שרצה הבעל תפילה להחדיר בעולם].

מרבה נכסים מרבה דאגה

העניין של הממון הוא דבר שמאד מעסיק את האדם. אדם תולה את כל התקווה שלו בממון. הוא בטוח שאם רק היה לו כסף, מה היה חסר לו... אבל למעשה זה לא ככה. הרי רואים שאפילו הבעלי-ממון מסובבים מספיק בסבל ובצער, אין להם שום נחת רוח מכל הממון שיש להם, "מרבה נכסים - מרבה דאגה", וכמו שרבינו אומר בתורה - על ידי הממון אדם נמצא ב"אוכמא דסטרא אחרא", הוא נמצא בקללה של "בעצבון תאכלנה", הוא בעצבות ומרה שחורה. ודאי שאין זה תכלית.

ואמנם הממון נחוץ בהכרח לאדם, ואדם צריך ממון גם כדי לעבוד את ה' כמו שרבינו אומר, ולכן אדם צריך אמנם להתפלל לה' שיתפרנס בכבוד, אבל לא להיות שקוע בתאוות ממון. בממון עצמו אין שום תכלית!

וזה מה שהבעל תפילה היה מרבה לדבר עם בני אדם מה התכלית של העולם, שבאמת אין שום תכלית, רק לעסוק בעבודת ה', בתורה, בתפילה, במצוות ובמעשים טובים. ובזה לבלות את הימים.

עם זו יצאתי לי

אדם לפעמים חושב: אם אני מתפלל, מה אני עושה בזה? אבל האמת היא שזה כל המציאות של החיים! בשביל זה נבראנו! כמו שהפסוק אומר: "עם זו יצאתי לי, תהלתי יספרו". את כל העולם ה' ברא בשביל שעם ישראל יתפללו אליו. ויש הרבה שלוחים למקום ומספיק אנשים בעולם יש שיתעסקו עם כל עסקי העולם הזה. עם ישראל צריכים לדעת - התכלית שלהם היא לספר תהילות ה', לעסוק בעבודת ה' בתפילה, בשירות ותשבחות.

ועיקר התפילה היא אמנם - "שירות ותשבחות". רבינו אומר בתורה ב' שיש בתפילה שני עניינים, ולכן התפילה נקראת "פי שניים", שיש בה שבחו של מקום, ושאלת צרכיו. אבל כאן רבינו מדגיש שהבעל תפילה היה עוסק "בשירות ותשבחות", לשיר לה' ולשבח אותו. [במקו"א הרחיב מו"ה זצ"ל הרבה בנקודה זו שעיקר התפילה של הבעל תפילה היא שירות ותשבחות, ואכמ"ל].

לשיר לה', לשבח את ה' - זה להכיר את ה'. כשאדם מכיר מכל דבר את ה' יתברך - הוא משבח את ה' יתברך. בכל דבר ודבר שיש לו, הוא מכיר שה' יתברך נתן לו אותו.

וזהו העיקר - להכיר את ה', שכל הבריאה, כל המציאות של הבריאה, כל המערכת של הכוכבים והמזלות, כל המציאות של הנהגת העולם, כל מה שאדם משיג - לא לתלות בטבע, לא לתלות בסיבות, אלא לדעת שיש מי שמסבב את כל הסיבות. ואז ממילא את עיקר השבח צריך לתת למסבב כל הסיבות.

[וזהו אותו העניין שרבינו מדבר בתורה ל' - להשיג השגות אלוקות מתוך המציאות של הבריאה].

ולבלות ימיו

וזו הייתה העבודה של הבעל תפילה - לדבר הרבה עם בני אדם מהתכלית של העולם, שבאמת אין שום תכלית, רק לעבוד את ה' יתברך, ולבלות ימיו בתפילה להשם יתברך ובשירות ותשבחות. רבינו אומר כאן "ולבלות ימיו", כי בשביל זה חיים! כל יום, כל שעה, כל רגע, שזוכים להתפלל לה' - על ידי זה אדם ממלא את התפקיד שלו. זה החיים, זה התפקיד של האדם - רק לדבר ולשבח את ה' יתברך.

לבלות את הימים בשביל הלבושים

רבינו מדבר בתורה, שכל הדברים שבעולם הם צמצומים, לבושים, כדי להכיר את ה' יתברך על ידם. אפשר לראות כנגד זה שגם בעולם הגשמי יש עניין של לבושים ובגדים. [וכן לעומת העניין שהבעל תפילה היה מכניס בעולם שצריך "לבלות ימיו" בתפילה], לעומת זה יש כאלו שמבלים את כל ימיהם על הבגדים. וכמו שרבינו מביא בשיחות (שיחה ק') "ותתפשהו בבגדו", היצר הרע תופש את האדם בעניין של הבגדים, והוא מבלה ימים ושנים להשיג ממון כדי שיהיו לו בגדים מיוחדים.

על הבעל תפילה ואנשיו מספר רבינו, ש"על בגדים לא היה מקפיד כלל, איך שהולכים הולכים". כי אצל אנשי הבעל תפילה העיקר היו הלבושים הרוחניים [היינו לגלות שכל מה שיש בעולם הזה הוא לבוש וצמצום להכיר על ידו את ה' יתברך, שזהו העניין שהיו עוסקים כל היום בשירות ותשבחות, וכמו שנתבאר לעיל], וממילא לא הקפידו על הבגדים הגשמיים.

ואף על פי כן אומר רבינו בהמשך המעשה, שהבעל תפילה היה לו את הכח לספק לכל אחד לפי מה שהוא. לפעמים היה מתקרב אליו אדם, והבעל תפילה היה מבין שלפי מוחו הוא צריך לעבודת ה' ללכת במלבושי זהב, אז הבעל תפילה היה מספיק לו מלבושי זהב. ויש לפעמים להיפך, שהתקרב אליו עשיר, והבעל תפילה היה מבין שהעשיר הזה צריך דווקא ללכת בבגדים קרועים ונבזים, אז היה הבעל תפילה מנהיג אותו כך, בבגדים השייכים לו לפי שורש נשמתו.

לספק בגדים קרועים

הזכרנו כבר, שאבינו מורינו זכר צדיק לברכה היה מפרש כאן, [כי לכאורה יש לשאול על הלשון שרבינו אומר כאן שהבעל תפילה היה לפי "צורך הספקת כל אחד ואחד, היה מספיק לו"] - מילא מלבושי זהב, צריך "לספק לו", אבל בגדים קרועים ונבזים מה צריך "לספק לו"?

אלא הכוונה היא שהוא היה מביא את העשיר להבנה כזאת שהוא יהיה "מסופק", שהוא יבין שזה התיקון שלו. לא שהוא יהיה מצוברח ובחלישות הדעת וירגיש שהוא לא בן אדם שהרי אין לו אפילו בגדים. אלא מתוך שהבעל תפילה היה מרבה לדבר על התכלית, הוא היה מביא את העשיר להבנה כזאת שזה לא התכלית שלו, אדרבה, הוא צריך ללכת עם בגדים קרועים. וזוהי הכוונה שהבעל תפילה היה "מסופק" לו בגדים קרועים, היינו שהעשיר היה שמח ו"מסופק" בזה.

כי אמנם זו היא העבודה של הצדיק, שהוא יכול לספק לכל אחד, לפי איך שהוא מנהיג אותו.

בשביל התכלית אין זה משנה

כי באמת הרי ה' יתברך ברא את העולם, והוא מנהיג כל אחד לפי מה שהוא יודע, כל אחד לפי שורש נשמתו. ועיקר העבודה של כל אחד הוא להיות מסופק. לא להיות בכעס ובתרעומת על ה' יתברך - "למה? למה אין לי את זה, ולמה אין לי את זה..."

ובאמת מה יועילו לו כל הדברים שהוא רוצה, אם אין לו שמחה, ואם הוא לא מסופק, ואם תמיד הוא חושב שה' מעוות את המשפט איתו, שהרי הוא עובד כל כך את ה', ואף על פי כן אין לו את זה ואין לו את זה...

הבעל תפילה מאיר את הדעת באופן כזה, שהוא יכול לתת לעשיר את ההבנה שאיך שהוא מנהיג אותו - זה התכלית שלו. וכשאדם מגיע לתכלית, זה לא משנה, וגם העשיר יכול להיות בשמחה עם הבגדים הקרועים והנבזים.

לא להיות מהמתרעמים

זהו העניין של הבעל תפילה, וזוהי נקודה שצריך הרבה לעבוד עליה. כל אחד שנכנס בעבודת ה' צריך לדעת, לא להיות חס ושלום מאלו המתרעמים. לא להיות כזה שתמיד אין לו סיפוק, ותמיד נדמה לו שלאחרים יותר טוב. זה מפיל את האדם לכל התאוות והמידות הרעות, לקנאה ולשנאה. אדם צריך להיות מסופק. להאמין בהשגחה פרטית.

וזה תלוי בהכרת התכלית. כי כשהתכלית חקוקה בעומק הלב של האדם והוא יודע שהעולם הזה איננו שום תכלית, הוא מבין שאם יש לו ואם אין לו - אין שום הבדל.

זה מעשה שלי וזה מעשה שלו

ואמנם בוודאי יש חובת ההשתדלות, ואדם צריך לראות שהוא יוכל להתקיים בעולם. לא כולם יכולים לחיות באופן כזה [להשליך את העולם

הזה לגמרי]. לפעמים יש בחינות אחרות, וכל אחד לפי מה שהוא...

אבל הדברים שאינם תלויים בו, ואדם רואה שהקב"ה מלמעלה מנהיג אותו כך - הוא צריך לקבל זאת בשמחה. לומר: "כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד. בוודאי זה לטובה", ולשמוח, ולא לקנאות באף אחד שנדמה לו שיש לו יותר ממנו.

וכמו שרבינו מביא במעשה של התם, שהתם היה אומר: "זהו העניין שלי, וזהו העניין שלי". אדם צריך להבין שה' מנהיג אותו לפי שורש נשמתו. הוא לא

צריך לדמות את עצמו לזולת. אדרבה, אם הוא מדמה את עצמו לזולת, זו פחיתות כבוד, כאילו הוא צריך להיות כמו מישהו אחר. הרי כל אדם הוא נשמה, חלק אלוק ממעל, והוא עומד בפני עצמו. הוא לא מספר בין מספרים. הוא אדם. הוא נשמה מיוחדת שה' ברא אותה, וה' מנהיג אותה לפי התכלית שלה. אז איך יתכן לרצות להידמות למישהו אחר? אדם הוא לא מספר בין מספרים. אדם הוא הרבה יותר גבוה מזה.

וזה היה הכח של הבעל תפילה. הבעל תפילה, בזה שהוא מסביר לאדם שהעולם הזה אין בו שום תכלית, הוא נותן לאדם את ההבנה מהי התכלית האמיתית שלו, והוא יכול להיות מסופק.

ולכן רבינו יכול היה לומר "מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד". לכאורה, איך אפשר להגיד לבן אדם להיות בשמחה? קשה לו..., אין לו בגדים, אין לו פרנסה, אין לו זה ואין לו זה... אבל זה הכח של הבעל תפילה, שהוא מלמד לאדם את התכלית ומנהיגו לפי שורש נשמתו שיהא מסופק בזה, ואזי אדם יכול לשמוח בכל מצב שהוא.

מיהו המאושר?

יש מציאות של הנהגת ה' בעולם שאי אפשר להשיג. "השגות אלוקות אי אפשר להשיג. מי יכול להשיג את ה' יתברך. וכמו שאי אפשר להשיג את ה' יתברך עצמו, כך אי אפשר להשיג גם איך ה' מנהיג את העולם. ה' מנהיג את העולם ורואים שיש עשירים ויש עניים ויש בינוניים, אבל העיקר הוא - לקבל, לקבל, לקבל, לסבול מה שעובר עלינו. שאדם יבין, שבהכרח לסבול. בעולם הזה - מוכרחים לסבול. המאושר הוא - מי שידע לקבל את הכל באהבה.

כי הרי רואים שאדם מוקף בכל כך הרבה פרטים, ובכל הפרטים הוא שונה מהזולת. יש את הבריאות של אדם - שלכל אחד יש את הכוח המיוחד שלו, יש את הפרנסה, יש משפחה, יש בית, ויש כך ויש כך. יש כל כך הרבה פרטים. וה' מנהיג לכל אחד באופן מיוחד. אין שני אנשים בעולם שתהיה להם אותה הנהגה. אפילו עשירים, כל עשיר ועשיר עם הדרך שלו, עם המציאות שלו. אז איך יתכן לקנאות? איך יתכן לרצות להיות כמו הזולת?

אדם צריך לדעת שיש תכלית. אדם יכול בעולם הזה להשיג תכלית. להשיג את התכלית של השגות אלוקות, וכמו שלמדנו בליקוטי הלכות, שעיקר התכלית של הבריאה הוא "בגין דישתמודעין ליה" - להכיר את ה' יתברך, מתוך העולם הזה. להכיר את ה' - זה התכלית.

ואם זו התכלית, הרי אין הבדל אם הוא עשיר או עני. כי להכיר את ה' - אפשר מעשירות, אפשר מעניות. בכל דבר אפשר להכיר את ה' יתברך. וכל אחד לפי מה שהוא, כך הבעל תפילה מנהיגו, כדי שגיע לתכלית. אם הוא רואה שאחד צריך לפי מוחו מלבושי זהב - הוא מספיק לו כך. ואם הוא רואה עשיר שצריך לילך בבגדים קרועים ונבזים, הרי הוא מנהיגו אותו כך.

להיות ביישוב מחוץ ליישוב

ואמנם זה היה העניין של הבעל תפילה - לדעת שהמקום הנכון הוא "חוץ ליישוב". "היישוב" - אלו הנסיונות של העולם הזה. וכמו שאנשי שלומנו מסבירים כאן בעניין שהיה הבעל תפילה מוציא את אנשיו חוץ ליישוב, שאמנם יש כאן את העניין של ההתבודדות, שרבינו רצה שאדם ייצא ויתבודד מחוץ ליישוב, כמו שרבינו מדבר בתורה "הניעור בלילה", תורה נ"ב, שעיקר ההתבודדות היא לצאת

חוץ ליישוב - אבל עיקר העבודה של האדם היא, שאפילו כשהוא בתוך היישוב, שהוא יהיה "מחוץ ליישוב", והיינו שלא יקבל את ההנהגות והנימוסים של אנשי היישוב. שלא יהיה כמו אנשי היישוב שאם יש לו הוא מאושר, ואם אין לו - הוא מצוברח. כי לא זה העניין. לא זו התכלית. יש את התכלית - לעבוד את ה'. להשיג את ה' יתברך. על ידי לבושים וצמצומים. על ידי תפילות ושירות ותשבחות להשיג.

כל תפילה שאדם מתפלל לה, כל דיבור, הרי כל דיבור מורכב מאותיות, והאותיות הם צמצומים.

על ידי שאדם מדבר לפני ה' יתברך, ומשבח את ה' יתברך, על ידי זה בעצמו הוא משיג את ה' יתברך. וזו התכלית.

לא על השבועי

זה אחד מהדברים החשובים מאד כשנכנסים לעבודת ה' יתברך, שהבעל דבר מכניס את העניין הזה של "קנאת איש מרעהו". תמיד מסתכלים מהצד - מה נעשה אצל השני. אבל מה זה מעניין? מה זה מעניין? אדרבה, המחשבה צריכה להיות שה' ייטיב לעם ישראל, ושיהיה לכל אחד הכי טוב שבעולם. וכמה שאדם שומע שטוב למישהו, זו השמחה שלו. על זה הוא מתפלל - שיהיה טוב לכולם.

כמה צריך לזוהר מ"קנאת איש", ולהבין שזה לא קשור אחד בשני. לא העשירות של השני היא על חשבוננו, ולא להיפך. זה בכלל לא שייך. יש בורא עולם שמנהיג לכל אחד כפי מה שהוא יודע.

ורואים הרי, שיש אנשים שמה שלא יעשו, תמיד הם יישארו באותו מצב. וכמו שרבינו אומר בשיחות (שיחה ק"ב), שיש אדם שנופל לחובות, בגלל עבירה מסוימת שגורמת לזה, ומה שהוא רק יעשה, כל טצדקי שיעשה - תמיד הוא יישאר בעל חוב.

ובכלל בעניין של הפרנסה רואים שיש כאלה שחיפשו להם פרנסה, ומתוך זה לא רק שלא הגיעו לפרנסה, אלא עוד נפלו לחובות של אלפים ורבות, והם לא יודעים לתת עצות לנפשם מה לעשות, איך יוצאים מהחובות. אז רואים שלא התכלית היא העשייה, ולא בזה זה תלוי.

משא ומתן באמונה

ועיקר התכלית היא לעבוד את ה', ואשרי מי שזוכה. אשרי מי שזוכה להגיע לתכלית, ולעסוק בה. אשרי מי שזוכה שהבנים שלו זוכים גם כן ללכת בדרך ה', לעסוק בתורה ותפילה. זה התכלית.

וכמוכן, בעולם הזה יש גם כן אלו שמוכרחים לעבוד בעסקי עולם הזה, וכמו שרבינו מדבר הרבה בכמה וכמה תורות על גודל העניין של משא ומתן באמונה. אבל, גם אלו צריכים לדעת, שעיקר התכלית היא עבודת ה'. ותוך כדי העסק במשא ומתן הם צריכים לדעת שהמטרה היא כדי שיוכלו להרוויח ממון ולתמוך בלומדי תורה ובמצוות.

העבודה שלנו היא להקשיב

אם כן, זוהי עבודת הבעל תפילה. הבעל תפילה מכניס את התכלית בעולם, שהתכלית היא רק לעבוד את ה' יתברך. אבל הבעל תפילה מכניס את זה באופן שהוא מנהיג את האדם בצורה שהוא יהיה מסופק בזה, שיהיה לו סיפוק. לא באופן שאדם יתרעם, ויהיה מצוברח ומלא בתרעומת.

הרי ברגע שאדם נופל לתרעומת, הוא בכלל כבר לא בן אדם. ואז, מה שהוא רק עושה, אי אפשר להאשים אותו, בבחינת "אין אדם נתפס על צערו". הוא חי בצער, רק צר לו, רק קשה לו, ורק לא טוב לו. ומה כבר אפשר לצפות מאדם שהוא בצער? אדם שהוא במצב כזה, אין כבר בכלל מה לצפות ממנו. כל מה שהוא שומע, הוא שומע כאילו זה מכוון נגדו. והכל בגלל שהוא לא שמע עדיין את התכלית, התכלית האמיתית.

ועל זה צריך לבקש מה', כי כמו שראינו בליקוטי הלכות, הצדיקים אמנם עוסקים בזה, הצדיק עושה מה שעושה, אבל יש את הבחירה. והעבודה של הבחירה שלנו היא להקשיב היטב לדברי הבעל תפילה שרוצה להכניס בנו בעומק המחשבה מהי התכלית של העולם.

וזהו העניין של ההתבודדות שרבינו רצה מהאדם שכל יום ויום יישב את דעתו ויכניס בעומק המחשבה - מה התכלית של כל העולם הזה.

אין לו סיבה להתבודד...

לפעמים אדם מתעייף - הוא חושב: אני כבר כל כך עובד את ה', אין לי כבר מה להתבודד...

והמבחן הוא - איך הוא אוהז בתכלית. כי אדרבה, אם הוא היה מגיע על ידי ההתבודדות שלו לאיזה אור התכלית, הוא הרי היה מבין שאדרבה, ההתבודדות עצמה היא התכלית.

כי התבודדות היא לא רק אמצעי כדי להגיע לתכלית, אלא היא עצמה התכלית, שאדם יישב את דעתו וישיג לפי הכלים שלו שהעולם הזה אין בו שום תכלית, כי התכלית של העולם הזה הוא רק להכיר מתוכו את ה' יתברך, לדעת שהעיקר הוא רק תפילה לה' יתברך.

להקדיש זמן

רבינו הרי מביא בעניין המחלוקת שחולקים על הצדיק, כי מאחר שכל העניין של רבינו היה תפילה, ועל תפילה נאמר "אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם", לכן חולקים עליו.

אדם כשהוא רחוק מהתכלית (ומהצדיק), אז התפילה היא דבר שהוא עושה מתוך הכרח, מה לעשות - מוכרחים להתפלל, מוכרחים להתפטר מזה. [ולכן אדם חושב כנ"ל, שאין לו כבר סיבה להתבודד]. אבל אם יודעים שהתפילה זה התכלית, מבינים שצריכים להקדיש את הזמן לזה, את הזמן לעצם התפילה וההתבודדות, וגם את הזמן להכנה לתפילה.

הרי לגבי השלש תפילות ביום, חז"ל אומרים וכך נפסק בשולחן ערוך, שאדם כשהוא הולך להתפלל, הוא צריך לראות להסיר ממנו כל טרדה. עכשיו הוא

נכנס לבית הכנסת, לבית המדרש, כדי להתפלל לה' יתברך - זה התכלית! הוא מסיר ממנו את כל הדאגות, כל הטרדות, כל הדברים המטרידים אותו, כדי שיוכל להתפלל לפני השם יתברך. כן הרי זה התכלית.

בוודאי בלי הכנה, ובלי להקדיש את הזמן הראוי לזה, אזי אדם רחוק מהתפילה לגמרי.

העיקר - להתחבר עמו...

רבינו מספר כאן שהבעל תפילה עסק הרבה להכניס את התכלית הזאת בעומק ההבנה של בני אדם, שיבינו שאין תכלית בעולם כי אם לעסוק בעבודת ה' בתפילה, בשירות ותשבחות לה'. וזה מה שרבינו מספר שהבעל תפילה "הִיָּה מְרַבֵּה לְדַבֵּר עִמּוֹ דְּבָרֵי הַתְּעוֹרָרוֹת פְּאֵלוּ, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ דְּבָרָיו בְּאָזְנוֹ", אבל רבינו מוסיף כאן עוד עניין: עַד שֶׁנִּתְרַצָּה אוֹתוֹ הָאָדָם לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וְתִכְף כְּשֶׁנִּתְרַצָּה עִמּוֹ, הִיָּה לוֹקְחוֹ וּמוֹלִיכּוֹ לְמִקְוֵמוֹ.

כלומר, הבעל תפילה היה עוסק עם האדם לא רק עד "שיכנסו דבריו באזניו" והוא יבין שזה התכלית, אלא "עד שנתרצה להתחבר עמו". זאת אומרת שחלק ממה שהבעל תפילה מכניס לאדם הוא שיתרצה "להתחבר עמו", להתחבר עם הצדיק, להתחבר עם הבעל תפילה.

ולכאורה יש להבין, למה צריך את זה? הרי לכאורה הצדיק כבר גילה לאדם הזה את כל הסוד? הוא כבר יודע שהעולם הזה אין בו שום תכלית, והוא יודע גם מה כן צריך לעשות - תפילה. אז אם כן, לשם מה הוא עוד צריך את הצדיק? בשביל מה הוא צריך להתחבר עמו?

מכאן אנו למדים, שאפילו אם אדם יודע את הכל - בלי התחברות לצדיק האמת, הוא רחוק עדיין מהתכלית!

אז נפתחו עיניהם

בהמשך המעשה רואים זאת בפירוש - רבינו מספר שהייתה כיתה אחת שבחרה לעצמה שהעיקר הוא רק תפילה, והיה להם כבר מלך והיה להם בעל תפילה. ואף על פי כן, אחר כך, כשהבעל תפילה הזה התגלה אליהם והם ראו את התפילות שלו, את החיבורים שלו - נפתחו עיניהם.

זאת אומרת, אף על פי שהם הבינו כבר מקודם שהתכלית היא רק תפילה ושירות לה' יתברך, ורבינו אף מספר שכשראה הבעל תפילה שיש כיתה זאת, כמה הוא שמח בזה. אבל אף על פי כן

רואים שבלי הבעל תפילה, היה חסר להם. וכשהם גילו את הבעל תפילה ואת החיבורים שלו - נפתחו עיניהם. יש את הבעל תפילה, הצדיק האמת, שצריך להיות מרוצים להתחבר עמו.

לא לומדים בפעם אחת

לפי מה שלמדנו בתורה, העניין מבואר היטב. כי רבינו מבאר בתורה שהעיקר הוא להשיג את ה' יתברך. וכל מה שהחולה הוא חולה ביותר, הוא צריך רופא יותר גדול. כל מה שאדם מרגיש בנפשו שהוא יותר מרוחק מה' יתברך, הוא צריך רבי גדול ביותר, הרבי הגדול במעלה, שיוכל להאיר אפילו בקטנים את התכלית הזאת.

ובוודאי שאת הלימוד הזה [שהצדיק הגדול במעלה מלמד לנמוכים ולרחוקים השגות אלוקות], לא מקבלים בפעם אחת. זה הולך מדרגה לדרגה. אז ממילא, לא מספיק רק לדעת מהתכלית. אפילו אם יודעים שהתכלית היא רק תפילה, בלי ההתחברות לצדיק, בלי להיות מרוצה להתחבר עם הצדיק, האדם יהיה חסר.

התפקיד המיוחד שלך

כי בלי ההתחברות לצדיק, אדם אמנם יגיע למה שיגיע, אבל לא למה שהוא צריך להגיע.

העיקר היא ההתחברות לצדיק, כי כשמתחברים לצדיק, אז הצדיק מנהיג לכל אחד כפי שורש נשמתו, ומביא אותו לתכלית שלו.

להיות למעלה ממדרגתו

אבינו מורינו זכר צדיק לברכה סיפר שרבי נתן פעם דיבר על גודל השבח והמעלה של המתקרבים להצדיק, שהם במדרגה העליונה ביותר. והיו כאלו ששאלו את ר' נתן: הנה אנו רואים אחד שמקורב לאיזה מפורסם (מהמתנגדים), והוא עובד את ה' בהתלהבות גדולה מאד, ולעומת זה בין אלו שנמצאים בחיידר של ר' נתן יש אדם פשוט מאד, ואפילו פחות מזה... אז הם שאלו את ר' נתן: איך ייתכן שהמקורב לרבינו כל כך רחוק, ולעומת זה שמה אנחנו רואים אדם שעובד את ה' במדרגה גבוהה מאד.

ור' נתן ענה להם כך: האדם ההוא שעובד את ה', הוא למטה ממדרגתו. ואילו זה הרחוק שנמצא אצלנו, הוא למעלה ממדרגתו.

כמה אדם צריך להיזהר לשמור את המחשבה, לא לחשוב חס ושלום מחשבות רעות.

ואדם צריך הרבה להתבונן בזה, הרבה ליישב את דעתו, היכן הוא אוהו בעניין המחשבות, בעניין הדיבורים, ובעניין המעשים. זה ב"סור מרע", וכן הוא ב"עשה טוב".

זאת היא ההתבוננות הראשונה שאדם צריך להתבונן כאן, אבל מעבר לזה, אדם צריך להתבונן וליישב את הדעת בעניין הזה (שרבינו מביא גם בתורה ד'), שהצדיק מנהיג לכל אחד לפי שורש נשמתו.

כל אחד לפי שורש נשמתו, יש לו את העניין המיוחד שלו, וצריך [ליישב דעתו] ולבקש מה' יתברך שהוא יגיע לזה. שלא יבלה את ימיו וחיי בדברים שאינם שייכים לשורש נשמתו, ואחרי זה, כמו שרבינו אומר, לפעמים אדם בא לשם, ואז הוא כצחוק... רואים שהוא בילה את החיים שלו בעניינים שכלל אינם שייכים אליו...

הכל תלוי בהתחברות

יעזור ה' יתברך שנזכה להתקרב לצדיק האמת, שנזכה להתחבר עמו. וזה מה שאדם צריך לדעת - אדם צריך להתחבר להצדיק, לדעת שאפילו ענייני עבודת ה' שהוא זכה לקבל מהצדיק, ברגע שהוא מנתק את עצמו מהצדיק, אין לו כלום. כי כל העניינים שהצדיק מאיר לו, צריכים להיות בהתחברות עם הצדיק.

כי הצדיק הוא זה שמעלה את האדם, הוא זה שמשיג השגות אלוקות, והוא זה שלגודל מעלתו והשגתו יודע להדריך את האדם במקום שלו, ולהביא אותו **בכל פעם** להיכן שהוא צריך להיות. העיקר הוא ההתחברות לצדיק.

וכמו שרבינו אומר בתורה, שאדם לא יגיד: "אני אתקרב לאיזה צדיק, אפילו שהוא לא גדול במעלה, כי הלוואי שאני אהיה מקודם כמוהו". רבינו אומר - זה לא ככה. אדרבה, אדם כזה צריך לדעת - אם הוא באמת רחוק, הוא צריך דווקא את הצדיק האמת.

אבל גם אחרי שהוא כבר התקרב לצדיק והצדיק כבר האיר לו, והוא יודע כבר איזה אור מעניין ההבל של עולם הזה ומהתכלית של תורה ותפילה - גם אז הוא צריך לדעת שהכל תלוי בהתחברות לצדיק.

גם זה לא קשה...

כי באמת עניין זה של ההתקרבות, הוא הרי עניין פלא. ר' נתן שאל את רבינו על זה - איך יש אנשים כאן בעולם שזוכים לדעת מהצדיק? ור' נתן אמר: מה שהעולם לא קרוב לרבינו, זה לא כל כך קשה לו. אבל השאלה היא - איך הוא כן זכה. ורבינו אמר לו - גם זה לא קשה...

זאת אומרת, מי שעובד את ה' יתברך בלי להתחבר לצדיק האמת, אזי אפילו אם עבודת ה' שלו היא במדרגה הגבוהה, עדיין הוא למטה ממדרגתו. כי אם הוא היה יודע ומתחבר לצדיק האמת, הצדיק היה מעלה אותו הרבה יותר.

ואילו האדם הרחוק ביותר, כמה שהוא רחוק, ואפילו אם עכשיו הוא לא הגיע עדיין לאיזה מדרגה, אבל הוא למעלה ממדרגתו, הצדיק הכניס בו והאיר בו איזה בחינה, שאם הוא לא היה מקורב לצדיק, הוא היה הרבה יותר גרוע. הצדיק הרים אותו.

הצדיק מרים כל אחד לפי מה שהוא. ובוודאי, אנחנו נמצאים בעולם הבחירה, הצדיק עושה מה שביכולתו לעשות, הוא עוסק בתיקון העולם, הוא עוסק בתיקון נשמות ישראל, אבל הכל תלוי בבחירה. ולכן אנו צריכים להתקרב [מעצמנו] להצדיק. ולזה אנחנו באים כאן לרבינו הקדוש.

להגיע לאיזה התבוננות

אה... הימים והשנים רצים... ואדם צריך להגיע לאיזה התבוננות - מה התכלית, והאם הוא מבלה את החיים שלו באמת בתכלית שהצדיק רוצה מאיתנו.

הצדיק מנהיג לכל אחד ואחד לפי מדרגתו. גם אצל אנשי רבינו היו אנשים שהיו "אנשי השוק", אבל אף על פי כן רואים שרבינו רצה לגלות בעולם גם את העניין הזה, שיהיו אנשים שיבינו שאין שום תכלית, רק לעבוד את ה' יתברך בתורה ותפילה.

ואמנם כאמור היה גם כן מקום לאנשי השוק, גם הם היו מקורבים להצדיק, והצדיק היה עוסק איתם לפי מדרגתם. אבל כל אחד צריך מאד להתבונן, להתבודד בכל יום, ולחשוב טוב האם באמת הוא הולך בכיוון הזה. האם הוא נותן לצדיק להדריך אותו. וזהו העיקר, שאדם צריך לראות - איך להתחבר ולהתקשר להצדיק האמת, כדי שידריך אותו לפי שורש נשמתו.

באים כדי ליישב את הדעת

וזה העניין שאנו באים כאן לרבינו הקדוש, קצת ליישב את הדעת ולהתבונן - מהי התכלית. בשביל מה באנו לעולם. איך אפשר באמת לצאת מכל הדברים של "מה-בכך", איך יכולים לקבל עול מלכות שמים.

וזהו הדבר הראשון כמובן, קיום התורה. יש את הדברים האסורים שאדם בוודאי צריך ליישב את עצמו איך הוא יכול להתנתק מכל הרע, במחשבה דיבור ומעשה, לשמור על עצמו לא לחשוב, לא לדבר, לא לעשות חס ושלום מעשים נגד רצון השי"ת. וכמו שלמדנו בליקוטי הלכות הלכות נזיקין הלכה ד' (על תורה ל'), איך שר' נתן מדבר שם

לפי דברי רבינו בתורה שאנו לומדים, אז אדם מצד אחד צריך להתבונן: מי יודע, אולי זה שהוא זכה להתקרב לצדיק, זה דווקא בגלל גודל הריחוק שלו, בגלל עוצם המחלה והחולי שלו, שלפי מצבו אין מי שיוכל לתקן אותו, רק הצדיק הגדול הזה, שלגודל מעלתו והשגתו בהשגות אלוקות הוא דווקא יכול לטפל בו ולהאיר בו את ההשגות אלוקות.

אז במילא, אין לו לאדם להתגאות בזה שהוא התקרב לצדיק, ולחשוב שזה מראה על איזה גדלות. כי זה לאו דווקא מתוך גדלות. כל אחד יכול להתבונן כמו שרבינו אומר בתורה: "כְּפִי מֵהַ שְׂיָדַע אֲנִי בְּנִפְשָׁה אֲגִדֵּל פְּחִיתוּתוֹ וְגִדְל רְחוּקוֹ שְׁנֶרְחַק מֵאֵד מֵהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מֵהַ שְׂיָדַע בְּנִפְשׁוֹ וכו'".

ואמנם אף על פי כן אדם צריך להתחזק ולדעת - ה' זיכה אותי, כי לא ידח ממנו נדח, ולכן ה' רוצה לקרב אותי, והוא זיכה אותי לדעת מהצדיק, אבל עכשיו שאני יודע כבר מהצדיק - איך זוכים להתקרב אליו? איך זוכים להתחבר עמו? איך זוכים להידיבק בו? "הדבק בתלמידי חכמים", לדבק את עצמו עם הצדיק, להיות אחד עם הצדיק, להיות מרוצה עמו, ללכת איתו, לקבל בכל עת ובכל רגע בהתחדשות

ולהתבונן מה הצדיק רוצה ממנו, איך הצדיק מאיר בו לעבוד את ה' יתברך.

להתחדש בידיעה

ובידיעה הזאת של התכלית, צריך תמיד להתחדש. העולם הזה הוא עולם הבחירה, ובכל רגע אדם נמצא בסכנה, והוא צריך בכל רגע מחדש להבין שאין שום תכלית בעולם הזה.

כי לפי ריבוי השינויים שעוברים על האדם, הרי רגע אחד אדם מבין שהעולם הזה הוא הבל, אבל ה' מנסה את האדם, וברגע שאחר כך, הוא כבר חושב - אולי כן יש בזה איזה תכלית, ושוב הוא צריך להבין שאין בעולם הזה שום תכלית, וכי העיקר הוא - לעבוד את ה' יתברך. להתחדש מדרגה לדרגה. לעסוק בתורה, בתפילה, בשירות ותשבחות לה' יתברך. [וגם לזה, צריך התחברות תמידית עם הבעל תפילה, כי ידיעת התכלית הזאת היא ידיעה שצריך להתחדש בה בכל עת].

יעזור ה' יתברך, בימים שאנו נמצאים כאן אצל רבינו הקדוש, שנזכה לנצל את הזמן בתורה, בתפילה, וביישוב הדעת, כדי שההתקרבות לצדיק תביא אותנו למה שרבינו באמת רוצה, כי רבינו רוצה לקרב כל אחד ואחד, ולהביא אותו לשלימות השייכות לו לפי שורש נשמתו. ■

ייין זקנים ♦ אמרים קצרים מיישבי לב ונפש מאת גדולי אנ"ש מזהר"ן מסטערין ומזרינו רבי אברהם שסרנהארץ זיע"א

נראה לעניות דעתי שרימוז לנו בזה, שבמצרים היה מלובש שם דעת גדול מאוד, שהוא בחינת הדעת של בחינת מחלוקת לשם שמים, שזה בחינת מה שכתב לעיל באות ד' שבהסתרה שבתוך ההסתרה שם מלובש תורה גבוהה דייקא בחינת סתרי תורה וכו', בחינת (שמות י"ב) ועברתי בארץ מצרים וכו', כי בארץ מצרים וכו' שם דייקא מלובש ומוסתר השם יתברך בעצמו, היינו תורת ה' סתרי תורה וכו', שזה בחינת הדעת העליון של מחלוקת לשם שמים, רק שכל זמן הגלות שהיה הדעת בגלות היה בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, ובליל פסח נתגלה אור הדעת הזה בבחינת ועברתי בארץ מצרים - ואתגליתי. וזה בחינת מצה שהוא בחינת מוחין גדולים, והוא בחינת מחלוקת ומצה ומריבה, היינו בחינת הדעת הזו של מחלוקת לשם שמים ועל כן היתה הגאולה על ידי משה דייקא, שהוא בחינת הדעת הגדול של מחלוקת לשם שמים:

(פרשאות להבמה, נו)

כי באמת לאמיתו כנים דבריו, שדברי אדומו"ר המה חיים וקיימים לעד ולנצח נצחים, ובפירוש צריכין להאמין העיקר בפשוטן של דבריו הקדושים זל"ה, כי בכל התורה כולה, בין בתורה שבכתב בין בתורה שבעל פה - מחוייבין אנחנו במקודם להאמין בפשוטן - כמו שכתוב, אמת שהתורה הקדושה נחלקת לפרד"ס, אך היסוד והעיקר הוא פשוטן של דברים. בפרט דברי אדומו"ר ז"ל שהזהיר אותנו על זה - לילך בתמימות ובפשיטות בעבודת השי"ת, ומאן דשביק פשוטן של דברים של רבינו זל"ה - נרגן מפריד אלוף, וממש כופר בפשיטות בדברי אדומו"ר ז"ל.

וכן בכל הדברים והבניינים של תלמידו הקדוש הוא א"א זקיני מוהרנ"ת ז"ל בלקוטי הלכות - המה על דברי אדומו"ר, רק בפשיטות גמור, וכל מה ששמע מפיו הקדוש צריכין אנו לקיים כמו שאמר וכמו שנדפס בספריו הקדושים, לא ללמוד לעצמו פרושים מכח המדמה שאינו מבורר, וכפי שנמצאים כעת בעוונותינו הרבים אנשים הנקראים בשם חסידי ברסליב, שמפרשים כמה עניינים - שאדומו"ר ז"ל למד רק עניינו על בעת חייו, זה באמת חסרון אמונה בהשי"ת ובצדיקים הקדושים. ויש לי ב"ה על זה כמה ראיות גמורות מש"ס ופוסקים.

לזאת כל מי שחס על נפשו יהיה נזהר מלפרש כפי דעתו, ובזכות שנפרש ונקיים דברי אדומו"ר בפשיטות, נראה בנחמות ציון וירושלים, כי זה נמ"ח ינחמינו וישמחינו.

נאום הרב אברהם מוכב ל"ב

אמרי נועם ודברי חן הנובעים והנדלים מעמקי הספה"ק ליקוטי מזהר"ן
 כפי שנשמעו ממזרינו הרה"צ רבי אפרים קעניג שליט"א

ביוזמא דשבתא בעידן רעזא דרעזין

תורה נ"ב - הנעזר בלילה

ב) הנה, הבחירה ניתנה לישראל כדי שיבחרו בטוב, ועי"ז לגלות אותו ית' כי עצם מציאות הבחירה - היא הסתרה, שנסתר מאיתנו רצון ה'; ודווקא על ידי שעושים רצונו מתוך הבחירה - מגלים את מציאות ה'. והבריאה היתה דווקא באופן כזה, בכדי שלא יהיה ריבוי אור ח"ו. אבל האפיקורסים, מכח הבחירה, שהיא ההסתרה, חושבים הם חלילה שאין כל כך השגחה ה' בעולם ח"ו, ואזי הוא נסתר עוד יותר, בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, עד שכופרים בבחינה של מחויב - שנדמה להם שהעולם הוא מחויב חלילה. וזהו כמו המבואר בתורה י"ח, שיש בחינת 'מין מעט', ומעט המינות הופכת את הכל, ע"ש.

אך מאין נמשך הסעות שיכולין לסעות, הם ושלום, שהעולם הוא מחויב המציאות הם ושלום. דע, שזה נמשך מחמת שבאמת עתה שכבר נאצלו ונמשכו נשמות ישראל, עתה בודאי העולם הוא בבחינת מחויב המציאות. כי כל העולם ומלואו הכל לא נברא אלא בשביל ישראל בידע, וישראל מושלח בעולם, ועל בן בודאי עתה אחר שנאצלו ונבראו נשמות ישראל, כביכול הוא יתברך מורה לברא ולקיים העולם, כי על מנת בן האציל נשמות ישראל, כדי לברא בשבילם כל העולמות. אך נשמות ישראל בעצמן פשנאצלו, היו הם בעצמן, עם כל העולמות התלוים בהם, הכל היה אפשרי המציאות, כי היה אפשרותו להאצילם ולבראם או שלא לבראם, אך תכף פשנרצה הקדוש ברוך הוא להאציל נשמות ישראל אזי היה כל העולם בבחינת מחויב המציאות, כי מאחר שנאצלו נשמות ישראל אזי כביכול הוא מחויב להמציא העולם, כי על מנת בן נאצלו נשמתן שכל העולמות ובראו בשבילן, והם ומשלם בכל, והבן היטיב.

כי חנינא בן חנינאי אומר הנעזר בלילה והמתחיל בדרך יהודי ומפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו.

כי יש אפיקורסים, שאומרים שהעולם הוא מחויב המציאות, ולפי דעתם הרעה המשבשת נדמה להם שיש על זה ראיות ומזכרים, הם ושלום, ממנהג העולם. אבל באמת הכל יפצה פיהם, כי באמת העולם ומלואו הוא אפשרי המציאות, כי רק השם יתברך לבד הוא מחויב המציאות, אבל כל העולמות עם כל אשר בהם הם אפשרי המציאות, כי הוא יתברך בראם יש מאין, וכיבולתו וכו' ואפשרותו יתברך היה לבראם או שלא לבראם, על בן בודאי כל העולם ומלואו הוא אפשרי המציאות.

א) הנה במדרש מובא, שהוא מרחמי השי"ת מה שהאור יום מאיר את אט, ולא בפגיעה אחת; ולכאורה יש מקום לתמוה - מה החידוש בזה, הרי כך הוא טבע העולם בכל דבר שמאיר, שככל שמתקרב הוא מאיר יותר, ואם כן מהו החידוש באור היום.

אלא שזה בעצמו הוא אפשרי, והיינו שעצם מה שהבריאה היא באופן כזה שהאור יבוא ויראה לאט לאט, זה בעצמו הוא אפשרי, והיה באפשרותו יתברך לברוא אחרת, וממילא זהו רחמי השי"ת שיש בזה. אבל האפיקורסים, כשרואים כעין הכתוב במדרש כנ"ל - הם מזלזלים, כי מה שייך בזה רחמי ה', והלא זהו טבע העולם, כנ"ל, אך יהודי מאמין שרואה את הכל כאפשרי, שהרי הכל ברא הקב"ה וכו', וממילא דברי המדרש פשוטים הם, וכנ"ל. וזהו דוגמא אחת מני רבות, כי כל הבריאה והטבע הוא באופן כזה.

ואכן, כשמסתכלים על הבריאה על פי התורה, אזי רואים שהכל הוא אפשרי, ורק הקב"ה מחויב; ועל כן, כשעם ישראל מקיימים את התורה וכו'.

זמנה ושתלשול ונמשך הטענה של האפיקורסים שאומרים שהעולם הוא, הם ושלום, מהיב המציאות, אבל באמת רק השם ותפוך לבד הוא מהיב המציאות, אבל כל הדברים הם אפשרי המציאות כנ"ל.

ג) כי העכו"ם מסתכלים על התוצאה, שבמציאות כעת העולם הוא בחיוב המציאות, ומזה באים ומוכיחים נגד עבודתם של ישראל; אך האמת הוא להיפך - שדייקא על ידי עבודתם של ישראל נכלל העולם במחוייב, כמבואר בהמשך התורה, כי על ידי עבודתם מגלים תכלית בריאת העולם, וזה הגורם לעולם להיות בבחינת מחוייב.

והנה, בבריאה יש את סדר ההשתלשלות של העולמות, שלפיה עם ישראל הם מושלים בעולם, ורבינו מזכיר זאת פעמיים 'וישראל מושלין בעולם', 'והם ימשלו בכל'; ואע"פ שלכאורה עם ישראל נדחים ומפוזרים ונפוצים בין הע' אומות, והאומות שולטים בהם, ואם כן היאך שייך לומר שהם המושלים בעולם. אבל היא הנותנת - שמחמת שאין ישראל שומרים על קיום התורה, מחמת כן יש כח לעכו"ם למשול עליהם; ואע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי, שמזלם מרגיש שעם ישראל אינו שומר את התורה, ואזי הם יכולים לשלוט. אבל בעצם ההשתלשלות הבריאה, העולם הרי נברא בצורה שעם ישראל הם הפכו כביכול את העולם מאפשרי למחוייב, וממילא הם מושלים בעולם.

ועל זה הדרך; בסדר ההשתלשלות יש את הנשמה הכללית, שהיא נשמת משה, שהיא השורש של כלל נשמות ישראל, שעל ידו צריך כל אחד לבוא לתכלית שלו, על ידי הלימודים שלו. כי זה הצדיק הוא מושל בעולם, מחמת שהוא הפך העולם למחוייב, כנ"ל, מחמת שמכוחו נמשך שמירת התורה.

וזה היה פגמו של קרח שחלק על משה, על הנשמה הכללית, שהוא זה שנתן לנו את התורה. ועל זה אמר 'כי כל העדה כולם קדושים', שכולם עמדו בסיני; ולא הסכים עם זה שמושה הוא הוא, ואע"פ שראה שמושה הוא זה שעלה לשמים ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה, [ואיתא במפרשים שאין הפירוש שלא היה צריך לאכול וכו'], אלא משה עבד על עצמו, ושבר את הגוף שלו] וכך הוא הביא את התורה, ודווקא הוא, ואע"פ כן, קרח לא הסתכל על זה, וטען 'כל העדה כולם קדושים'; ומפגם זה בא עד כדי ש'קרח מין היה' (במדבר רבה,

יח), שהוא פגם האפיקורסות, כי כשפוגם בענין פדו משה, שהוא הפך העולם מאפשרי למחוייב כנ"ל, ממילא הוא פגם האפיקורסות וכו'.

ועל כן נתקנא על נשיאותו של אלצפן, כי על פי סדר המחוייב הרי שהנשיאות שייכת לו וכו'.

ועקר המנה שברא כל העולם בשביל ישראל היה, פדו שישאל יעשו רצונו, ושיחזרו ודבקו בשורשן, דהינו שיחזרו ונכללו בו ותפוך, שהוא מהיב המציאות, ובשביל זה נברא הכל. נמצא כל מה שישאל עושי רצונו של מקום ונכללין בשורשם, שהוא מהיב המציאות, על ידי זה נכלל כל העולם שנברא בשבילם, בחיוב המציאות, כי עקר התכלית שנברא העולם הוא בשביל זה, ורק בשביל זה מהיב השם ותפוך כביכול, לברא ולקום כל העולמות בשביל ישראל כנ"ל, פדו שיעשו רצונו כנ"ל. ועל כן אז דיקא בשעושי רצונו, נכלל העולם בבחינת מהיב המציאות כנ"ל, כי כל מה שעושי רצונו וזה, הם ונכללין ביחוד עם כל העולמות התלויים בהם בחיוב המציאות, כי על ידי שעושי רצונו ותפוך, הם חוזרין ונכללין בו ותפוך שהוא מהיב המציאות, ואז נכללין עמם כל העולמות התלויים בנפשם, בחיוב המציאות כנ"ל.

אך לזכות לזה להפיל בשורשן, דהינו לזוז ולהפיל באחדות השם ותפוך שהוא מהיב המציאות, אי אפשר לזכות, כי אם על ידי ביטול שיבטל עצמו לממרי עד שיהיה נכלל באחדותו ותפוך:

ד) ענין קיום רצון ה' שע"ז נכלל בשורשו. היינו שאדם צריך בשעת עשיית המצוות - להיכלל במצוה,

ולחיות חלק מהמצוה; וכמו להבדיל בגשמיות, אפשר להבין מצב כזה שאדם מבוטל לאוכל, שמכח המשיכה לחומריות, הוא נהי' חלק בלתי נפרד מהאוכל רח"ל, והוא ממש נכלל בו; כמו כן ברוחניות, יתכן מצב כזה להיות חלק מהמצוה בעצמה, וכמו שרבינו מבאר במקום אחר, לגבי מצות סוכה (עיי' תורה רסא); וזהו שלמות המצוה.

וזה לא כל כך מופשט לבוא לזה; וודאי שהיו מאנשי שלומינו, שמכח תורתו של רבינו, ומכח קיום התורה הזאת בפשיטות - שאכן הגיעו לזה כפשוטו, והיה אפשר לראות את זה אלצלם.

וזהו הביאור בהמשך דברי רבינו בענין ההתבודדות, כי דווקא על ידי ההתבודדות אפשר להגיע למצב שהמצוות אכן יעשו בביטול המוחלט, וגם באופן כללי שהמצוות יביאו אותו לידי ביטול. ובלא התבודדות אין אפשרות להביא את המצוות לשלימותן.

(ה) רבינו מביא כאן לשון שעל ידי שעושין רצונו של מקום - נכלל כל העולם במחוייב המציאות. נמצאנו למדים מזה, שתפקידו של האדם הוא להיות עסוק בעבודת ה' מה שנמצא בד' אמותיו, דהיינו במה שמזדמן לו, ובממילא זה משפיע את התיקון

לכל העולם. וסימוכין לזה מה שאיתא בתורה כ"ד, שהמצוה שהאדם עושה, יכולה לילך ולעורר את כל העולמות לעבודת ה' וכו'.

(ו) מדברי רבינו כאן אנו למדים עצה מעשית בענין האמונה, שהאדם תמיד צריך חיזוק באמונה. שלפעמים עובר על האדם מה שעובר, ברוחני וגשמי, וזה נדמה לו כאילו זה 'מחוייב'. וכיוון שלדעתו הוא מחוייב שיהיה כן - לפיכך הוא סבור שאין מה לעשות, וההכרח שיהיה כך.

אך כשהאדם ידע ויזכר לרגע - שבאמת הכל הוא אפשרי, כי הכל רק בהשגחתו ית', וככה יתחזק להתחבר למעשים הטובים, קיום התורה והמצוות, ומיד הוא נעשה כבריה חדשה על ידי הביטול, כי כשנכלל בשרשו על ידי התורה ומצוות, והוא זוכה לביטול, ממילא הרי הוא כבריה חדשה. ושם כבר לא יהיה את הבעיה והצרה, הן צרות בגשמיות הן צרות בנפש, כי הרי הוא בריה חדשה, ובברייתו כבר אין את הצרה מקודם לכן. ובדרך זה אפשר לעבור את הכל; העיקר לדעת שאין מחוייב בעולם, ואצלו ית' הכל אפשרי.

(ז) רבינו דורש מאתנו ביטול, ולפי המבואר בהמשך התורה, הכוונה לבטל את כל המידות; וכיוון שמדובר בביטול, ממילא גם ההכרחיות במשמע, דהיינו האכילה ושתיה וכדו' מה שמוכרח לאדם לחיותו, אעפ"כ גם זה צריך להעשות באופן של ביטול, דהיינו לעשות את אותם הדברים רק כי זהו רצונו ית', מתוך זה הביטול לעשות את זה, ואזי הוא מכליל הכל במחוייב וכו'.

וממילא מכל שכן שעל האדם להתרחק מכל מיני מודות וחדשות ותאוות של העולם הזה, שדרך

העולם היום לרדוף אחר כל זה, רח"ל; כי 'ביטול' הוא - אדרבה - לפרוש כמה שיותר מזה העולם, ולא להוסיף חדשים על ישנים. ובימינו יש אפילו לאנשים כל מיני פתגמים המיועדים לחזק את ריחוקם, כגון מה שאומרים 'ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא'; אבל האמת היא - שנכון שישראל הוא, אבל ישראל שטעון תיקון; ועד כדי ששוכחים שישראל אע"פ שלא חטא ישראל הוא, ושהוא גם בן אדם וצריך לכבד אותו... וכל המושגים האלו וכהנה, מה שאנשים משיגים כאן בעולם, זהו ההיפך מהביטול הנדרש מאיתנו, וביותר - כמה שזה מרחיק את האדם מלבוא לביטול הנכון.

כי בשביל לבוא לביטול הנכון - צריך עבודה, וזו עבודת חיים, שהרי לשם כך נבראנו; וכמו שאיתא בספרי קודש על הפסוק 'כל העדה כולם קדושים' (במדבר טז, ג); ש'כולם' היינו מ'כף רגל ועד ראש'; וזה מה שקרח טוען - שהרי כל העדה כולם קדושים, ולא זקוקים לעבודה, כי חלק על מושג של להכליל העולם מאפשרי למציאות כנ"ל; אבל באמת אין זה כך אלא זה עבודת חיים, לזכך את החומריות עוד ועוד, עדי נזכה לביטול.

וְאִי אֲפֹשֶׁר לְבֹא לְיָדֵי בִּיטוּל, כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּבוּדָה כִּי עַל יְדֵי שְׂמֵת־בּוֹדֵד וּמִפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנֵנוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא זֹכֶה לְבִטּוֹל בְּלִתְּאוּת וְהַמִּדּוֹת רַעוּת עַד שִׁיחָתוֹ לְבִטּוֹל בְּלִשְׁמִיחָתוֹ, וְלִהְיוֹת בְּשִׁרְשׁוֹ. אֵךְ עִקַּר הַתְּבוּדָה הוּא בְּלִילָה:

(ח) לפי המבואר כאן ייתכן להבין את דברי רבינו בספר המידות (כעס, לה) 'כעס בא על ידי התבודדות שאינו כראוי'; 'שלא כראוי' היינו שלא בתנאים המבוארים כאן בהתורה, דהיינו שאינו בא להתבודדות על מנת לבוא לידי ביטול ולהכליל בו ית', ועל ידי כזה התבודדות בא לידי כעס וכו'.

(ט) אנשי שלומינו היו מבארים (עיי' כוכבי אור, שיחות וסיפורים, כח) שהענין של 'לילה', מרמז גם על ענין הגלות, שהאדם צריך מתוך הגלות, הפרטית והכללית, לקום מתוך זה ולקיים את עצת ההתבודדות, ולבטל עצמו אליו יתברך ככל המבואר כאן וכו'. ■

פנינו הלכה זמנה אקסוזאליס לדעת את הדרך אשר ילכו בה
בכל עת זמן בציזוי רביה"ק להורות

מנהגי חג הפסח ושיורשיהם

הרב יוסף גרשון סופר

ד מליצה אומרת, שאצל עם ישראל מקויים בהידור רב דברי המשנה (זבחים; ה, ח) 'הפסח אינו נאכל וכו' ואינו נאכל וכו' ואינו נאכל וכו'; במה שמכח החומרות שקיבלו עליהם - ממעטים הם באכילה בחג הפסח.

במאמר זה נבוא לבאר מעט את המנהגים השונים, את שורשם, ואת ענין הזהירות בהם.

כידוע; הגאון הרדב"ז, כיהן בתחילה בחו"ל - בעיר סלוצק בליטא, ואחר כך כיהן בארה"ב, ולעת זקנתו עלה לחונן את ארץ הקודש והתיישב בעיה"ק צפת"ו, והקהילה האשכנזית בעיר שהיתה כולה על טהרת החסידים - מינוהו אלוף לראשם.

סיפר לי הגאון רבי אברהם שמחה הכהן קפלן זצ"ל - רב העיר צפת, שמנהג היה בצפת בימים ההם שביום טוב בצפרא אחר התפילה היה הקהל מלווה את הרב לביתו, ושוהים בביתו, ומברכים אותו בברכת א גוט יו"ט.

וכן נהגו עם הגאון הרדב"ז; ולהפתעתם של בני העיר היה מונח כיבוד על השולחן - קערה עם קניידלאך, (-כופתאות מרק), שכידוע מנהג חסידים שלא לאכול קניידלאך בפסח מפני שהוא ממצה שרויה.

משישבו והתוועדו בדברי תורה וכו', אמר להם הגאון שיתכבדו ויאכלו מעט. ענה לו מי שענה - 'אצל החסידים נוהגים בפסח זיך נישט מישן' (-לא להתערבב; דהיינו שאין אוכלים אצל השני).

נענה הרב ואמר, שיש לו ראייה מפורשת מן התורה שלא כך, - 'ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכינו' וכו' (שמות יב, ד), הרי שלך לפניך שכן אוכלים יחד עם השכן...

ה ל כ ה פ ס ו ק ה

קיצור דיני ערב פסח שהל להיות בערב שבת

מזרינו ר' נחמן קעניג שליט"א, מז"צ דקהלתנו

בודקין את החמץ בליל י"ג - ליל שישי.

שריפת חמץ מקיימים ביום שישי עד שעת סוף זמן ביעור חמץ כמופיע בלוחות. אין אומרים 'כל חמירא', רק את ה'יהי רצון', והביטול הוא ביום השב"ק, כדלהלן. משאירים פת רק לצורך סעודות שבת בלבד.

בשב"ק אסור לאכול מצה. (וי"א דהוי מוקצה אם אין לו קטנים שאינם מבינים בסיפור יציאת מצרים; פרי מגדים).

נוהגים שמבשלים לצורך סעודות שבת - בכלים של פסח, ויזהר שלא יערה מהם לתוך כלי חמץ. [ואפשר לערותם לתוך תבניות וכלים ח"פ, ואותם יכניס למקום שאוכל בהם חמץ].

בשב"ק משכימים להתפלל כותיקין. וטוב שיחלק סעודת שחרית לשניים, שיאכל פת וחלק מהסעודה ויברך ברכת המזון, ולא ישאר במקומו, אלא יקום וילך למשך רבע שעה (אם אפשר), ואח"כ יחזור למקומו ויטול ידיים שנית ויברך המוציא ויאכל פת ושאר הסעודה.

יזהר מאוד לסיים לפני סוף זמן אכילת חמץ, כמופיע בלוחות, וינער בגדיו ויטאטא את המקום ושליך את כל החמץ שנשאר לביה"כ או ישפוך ע"ז אקנומיקה, וירחץ בגדיו וישטוף את פיו היטב. ויבטל החמץ (כל חמירא וכו', ויש נוהגים לומר היה"ר) עד סוף זמן ביעור חמץ. כמופיע בלוחות.

לאחר מנחה יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בבשר ודגים (עדיף בבשר ודגים מפירות), ויזהר שלא יאכל אחר השקיעה. ולא ימלא כריסו, כדי שיאכל מצה לתיאבון.

לא יסדר השולחן והכסאות והסכ"ם וכו' בשב"ק לצורך ליל הסדר. אם רוצה לישון לא יאמר שהולך לישון כדי שלא יהיה עייף בלילה. בקידוש בליל הסדר אומרים יקנה"ז.

והנה, בפוסקים נאמרו כמה טעמים למנהג האשכנזים לאסור הקטניות בפסח.

במשנ"ב הביא, מפני שלפעמים מתערב בקטניות מיני תבואה ואי אפשר לברר יפה, ואתי לידי חימוץ כשיבשלם או יאפם. עוד הביא, שכמה פעמים טוחנים את האורז ושאר מיני קטניות לקמח, וכמה פעמים אופין מהם לחם, ואיכא הדיוטים ועמי הארץ טובא שלא יבחינו בין קמח זה לקמח מיני דגן, לפיכך החמירו לאסור כל פת וכל תבשיל וכו'. והאמת שאיסור זה מקורו כבר בראשונים, ולא נאריך בזה עתה.

לגבי הגדרת קטניות - מהו קטניות, כמה כללים נאמרו בזה;

ברמב"ם כתב (כלאים פ"א ה"ח) דהיינו 'כל הזרעים הנאכלין לאדם חוץ מן התבואה'; וביאר ב'דרך אמונה' - 'שבקטניות החלק הנאכל לאדם הוא אותו המשמש לזרע כשרוצים לשוב ולזרעם שלא כבגרעיני גינה שהעלים העליונים הם הנאכלים'.

בספרי פוסקי זמנינו העלו גבי מיני פיצוחים המצויים היום - כגרעיני דלעת ואבטיח, שהדרך לקלותם במלח וקמח בפני עצמם, כשאר פיצוחים המוגדרים כקטניות - חמוס, חמניות, בוטנים וכדו'; יש אשר אוסרים רק כאשר הם בפני עצמם, לאפוקי כאשר אוכל את האבטיח על גרעיניו [אשר כיום כמעט אינו מצוי אבטיח עם גרעינים].

על אף כל החומרות הנהוגות בזה - הקטניות אינם חמץ; ולכן מוצרי קוסמטיקה וטיפוח וכד' המכילין קטניות - המיקל יש לו על מי לסמוך. כמו כן, מזון לתינוקות וקטנים המכילין קטניות - התירו, אלא שיש לייחד להם כלים נפרדים.

לגבי שימוש בכלים שהשתמשו בהם לקטניות, או אם ניתן לקטניות לתוך מאכל - יעשה שאלת חכם; ואין מטרת מאמר זה לדון ולהכריע להלכה.

זכורני בימים אשר שימשתי בקודש במושב זקנים שהיה בצפת; היתה הוראת הגר"ש קפלן זצ"ל להכין ולברור לפני פסח ג' פעמים הדק היטב כמות של אורז, ולאחסנו במקום נפרד, לשמור שאם ח"ו תהיה בעיה בריאותית בחולי מעיים לזקנים, והוראת הרופא והדיאטן להאכילם אורז - שיהיה מוכן אורז 'ברור לפסח', הגם שכל המוצרים ניתנו אז לאכול ללא קטניות כלל.

ניגע בקצרה בנקודה נוספת; המנהג שנהגו חסידים ויראים בדיני 'מצה שרויה'.

ראה משנ"ב סי' תנ"ח ס"ק ד' 'ויש אנשי מעשה שמחמירין על עצמם ואין שורין ואין מבשלים מצות בפסח וכו' ומ"מ מי שנהג בחומרא זו אין מזניחין

הפטיר הרב קפלן ואמר: אילו הייתי שם לא הייתי נשאר חייב לו תשובה; חדא - עיקר הקפידא שלא להתערב בפסח הוא מפני הכלים, וקרוב פסח הוא הרי ללא כלים, והצלייה היא בערב פסח; ועוד - שהרי הפסוק שם מסיים ושכינו הקרוב אל ביתו, 'מיט א אייגינער מישט מען זיך יא' (-עם קרוב ביתו שנוהג כמנהגיו, כן מתערבבים)...

והנה לשורש זה המנהג; ישנם קהילות קדושות אשר עד היום מסורת זו בידם, ומנהג ישראל תורה, שאע"פ שישראל קדושים ונאמנים להיזהר במשנה זהירות מבלי להתפשר על קוצו של יוד בכשרות ובהידור, אבל לפסח אינם אוכלים אצל האחר. ומקור לכך הוא מה דאיתא בספרי הפוסקים ובספה"ק, שהאריכו בגודל המעלה בזהירות שלא לחרוג ממנהגי אבות.

ושמעתי, שזהו גם מקור המנהג ביהדות מרוקו לעשות סעודה במוצאי הפסח, שהולכים לטעום אצל החברים, שהוא בשביל לגלות דעת ולהתפייס על אשר בפסח לא אכלו אצל הזולת.

והנה במנהגים השונים כבר כתב הגה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שאין להחמיר בדברים שאין להם מקור בשו"ע ופוסקים; ומכל מקום צריך כל אחד לנהוג כמנהג ומסורת אבותיו.

ולאחרונה נפוצה הטענה בפי כמה אנשים, שהרי 'רבינו היה נגד חומרות בכלל, ובפסח בפרט' וכד', והגיעו הדברים שכבר ראיתי בעיניי מבני העדה האשכנזית - מקורבים חדשים אשר מקרוב באו, ופרצו החומות עד כדי שימוש בקטניות ושרויה וכדו'; והתשובה לזה בתמצית הוא - אשר יש הבדל גדול בין 'חומרות', לבין ההנהגות וההידורים אשר נהגו היראים, שנובע מתוך זהירות, ויסודו להתרחק מסרך ומשהו שעלול להגיע למכשול ח"ו כאשר נפרט בהמשך.

ארוכה היא היריעה לפרט כל המנהגים, בכל זאת נביא עוד מעט מזעיר לדוגמא, מהמנהגים הידועים לכל.

זה ידוע ואין חולק, שעדת האשכנזים נמנעו בפסח מאכילת 'קטניות', כאשר מבואר בשו"ע או"ח תנ"ג, שם ברמ"א, וז"ל: והמנהג באשכנז להחמיר, ואין לשנות. ובמשנ"ב שם הוסיף: ואפילו באחרון של פסח; [והיינו בחו"ל, אשר שם נהגו בכמה דברים להקל באש"פ, כגון המחמירים לא לאכול אצל הזולת - באחרון של פסח הקילו, וכן המקפידים על שרויה - נהגו להקל באש"פ וכדו'].

אותו, עכ"ל; והרוצה להרחיב בענין זה יעיין שם בהוספות בפוסקים.

יש שהקילו בפירות כתמר, בננה, אבוקדו, עגבניה וכדו' - למרוח על גבי מצה, וכן ביצה, כיון שאינו עם תוספת מים כלל; ולכן החמירו יותר בחלב ותוצרת ניגרת (גבינה יוגורט לבן וכדו'). וכמו כן יין שיש בו אחוזי מים. ומובא בפוסקים שמים המעורבים עם מי פירות ממהרים להחמיץ. ויש שלכן נמנעו אף במי פירות ללא מים, מחשש שמתערב עם המים שבלישת המצות; וכל אחד ינהג בזה כמנהג אבותיו ורבותיו.

נקודה נוספת; זהירות שנהגו בה אנשי מעשה, וכדאי עכ"פ לשום לב לזה; ודיו לזה אם אצטט שני ציטוטים מעמודי ההוראה שבדור האחרון, כדלהלן.

האחד, מהרב בעל ה'שבט הלוי' מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל (בדרשת שבת הגדול שנת תשנ"ח) מה שגילה דעתו להתרחק מכל מיני משקאות ומיני מתיקה המורכבים ממרכיבים ותמציות המיוצרים בכל קצוות תבל, שהבירור בענין כשרותם אינו פשוט כלל ועיקר; ובהמשך דרשתו שם סיפר על מקרה מחריד שאירע, המוכיח את הצורך בהקפדה וזהירות רבה בכל הנוהג לכשרות המאכלים בפסח; וז"ל: 'ועד כמה שרב המכשול וכו' נוכל להווכח משאלה שבאה לידינו בחוה"מ פסח אשתקד, מאדם שנכנס לקנות בצרכניה בבני ברק מצרכי מזון לפסח, ומצרכי החמץ בארונות היו מכוסים, ולקח הקונה מהמקור של הקפואים שניצלים מוכנים לטיגון בהנחה שכל מה שאינו מכוסה כשר לפסח, ובפסח טיגנו את השניצלים ואכלו אותם, ולאחר שגמרו לאכול התחילו להרהר בהטעם ששווה לטעם של כל השנה ובדקו את האריזה, ומצאו שאכן הוא חמץ'; עכ"ל.

ומשנהו; בעל חוט השני הגאון מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, וז"ל: 'הנה מאז ומעולם נהגו ישראל באיסורי חמץ יותר משאר איסורים כדקי"ל חמץ במשהו בין במינו ובין שאינו במינו, ואף בדורות ראשונים הוסיפו גדר על גדר, וכידוע מנהג אשכנז דאין אוכלין קטניות, והדומה להם עוד ברמ"א (סי' תס"ז) דנוהגין דאין אוכלין פירות יבשים, וכן עוד בשו"ע

(סי' תמ"ז) בדברים שאין בהם ריעותא כגון בשר יבש וכדו' נהגו להחמיר, ועד האידנא נהוג עלמא בפרישות וקדושה ודקדוק בכשרות המאכלים בפסח וכמו שהובא בשע"ת (שם ס"ק א') בחומר זהירות ממשוה, ושכר השומר מזה, על כן בוודאי הנהגה הראויה היא אף שבשאר ימות השנה משתמשים בייצור מאכלים של זרים, עכו"ם, מומרים, וכיו"ב - באופן שיש השגחה, מ"מ בפסח בוודאי ראוי למעט בכל הדברים הנ"ל, דהרי אין שומר לאדם יותר מעצמו, והמפעלים בוודאי קושי הזהירות שם יותר מבנעשה בבית, וכל אחד ראוי לקבוע לעצמו הדברים הראויים, ועל ידי זה נחשב כבא להיטהר ומסייעין בידו שלא יכשל. ודברים אלו יש בהם חינוך לקטנים בראותם כי בשבוע של פסח הינם פרושים מתענוגי הרחוב אשר זוללים וסובאים מכל הבא ליד, ואנו נמנעים מזה ומדקדקים ועל ידי זה משרה רוח קדושה בבית'; עכ"ל.

ובוודאי שיש עוד מקום להאריך, אך אין הדף יכול להכיל הכל, ונסתפק בזה.

ועל כל פנים, יש לפתח משנה זהירות בקניות לפסח - לבדוק כל מוצר אם אכן מתנוסס עליו חותם ההכשר וכשר לפסח באופן הבטוח, ולא מדבקות או כדו' העלול להיות פתח לזיופים. כמו כן לראות שהמוצר ארוז וסגור, ובוודאי שאין לסמוך על מוצרים בתפוזות; וכן לוודא שהמוצר לא בא במגע חיצוני עם חמץ גמור; וכמשנה זהירות לנקות את אריזת המוצר באם מתעורר חשש זה עוד לפני פסח. כמו כן השנה שערב פסח חל בשבת, יש להזהר ולשים לב שלא יהיה מוצרי חמץ באחסון, בקירור או בהקפאה, ששכחו להוציא מקודם השבת.

ולסיום; יש להמליץ על הזהירות ממשוה חמץ, מה שמסופר על הגה"ק מקאליש בעל ה'אמרי בינה' זי"ע, שהיה מבאי ביתו של המהרי"ל דיסקין המכונה ה'שרף מבריסק'; שבא אל בית הרב קודם פסח, וראה כי הרבנית טורחת ומקרצפת את הידית של הדלת, אמר לה הרב מקאליש - 'בריסקער רעבצין, כמה שיעור לקרצף הידית', השיבה לו - 'יאמר לי הקאלישער רב כמה השיעור של משהו חמץ'...

(הכל מתוך שיח חברים מקשיבים בעניני פסח, לעורר,

ולא להלכה) ■

תשובות מחיזות על לבטי החיים בשיח מרתק עם
מזרינו הרה"צ רבי אפרים קעניג שליט"א.

חינוך הילדים בענין הטכנולוגיה

אבי ע"ה, כשדיבר בענין שפת אנגלית, אמר שיש
כזה טומאה בשפה הזאת, שקשה להגדיר אותה
במילים, אין לנו את ההשגה אפי' כמה שהיא טמאה
ומטמאה - שה' יצילנו.

אכן ברבות הזמן, כמו שחז"ל אומרים - 'אין גוזרים
גזירה על הציבור אם אין יכולים לעמוד בה', ממילא
היום מקובל שכל אחד מתי שהוא צריך, ומתי שהוא
יצטרך - אז הוא ילמד את זה. אפשר לשמוע כדבר
הזה, כי הרי הוא צריך את זה.

אבל מדוע שיצטרכו ללמוד בתור ילד, בכדי
שבבגרותו הוא יצטרך את זה?! הרי בינתיים זה
מטמא אותו ומכלה את הגוף והנפש, שה' יצילנו.

הרי העבודה היא להושיב ילד, שצריך להיכנס
בלימוד הגמרא, 'ויתעסקו בטהרה', ויושבים
ומכניסים את לו את המשניות בראש, וכמה
מתייגעים שיקלטו את הגמרא - בכדי שיזכך להם
את המוח, שיהיה דבר שבקדושה, ושזה מה שיתפוס
להם את המוח.

וכשיצטרך, אם הוא באמת צריך את זה - אז הוא
ילמד את זה, אבל בשביל מה להכין את כל זה לפני?!
הרי כשזה נמצא במוח, קשה אז מאד לדרוש מאותו
המוח שגם יתחבר לתורה, ל'בן חמש למקרא, בן
עשר למשנה, בן חמש עשרה לגמרא'; קשה מאד.
וממילא, חשוב לדעת שלא להצטער על זה שלא
לומדים בקטנות, כי זהו טובתו של הילד.

וזה גם כן היתה טענתם של המתיוונים, זה בדיוק
מה שהיה אכפת להם - שהם רצו שילמדו את
ילדי ישראל 'מקצוע' בשביל שיוכלו להתפרנס
בכבוד, ובשביל זה צריך לכאורה ללמוד, כי הרי
על השולחן של הנגר יש אותיות בלטינית, שמראה
לו זה ימינה וזה שמאלה וכו', זה צריך להוריד וזה
צריך להרים וכו' וכו', והיהודי לא יידע מהחיים
שלו, איך אפשר ככה שיהיה לו פרנסה?...

יש בימינו דעה שמסתובבת בקרב הצעירים
בציבור החרדי, שאם לא יהיה שום קשר עם
הטכנולוגיה, הדבר יגרום שאח"כ כשהילדים
יגדלו ויהיו עצמאיים - יהיה להם מאוד
קשה להתמודד עם זה; ולטענתם עדיף
לתת מעט בצורה מבוקרת, ואז כשהילדים
יגדלו, הסקרנות לא תהיה כל כך חזקה.

זכורני, על זה הדרך היה השאלה בעיה"ק ירושלים
לגדולי הדור - לגבי לימוד האנגלית, שבזמנו הם
יצאו נגד לימוד האנגלית בבתי הספר.

כי האמת היא, שאנגלית לכאורה היא שפה נצרכת
מאוד; כל מי שרוצה לגעת בעבודות מחשב וכד'
מן הסתם צריך לדעת אותיות באנגלית; וכמעט כל
מי שרוצה או צריך לצאת לשוק העבודה - צריך
לדעת לכה"פ משהו אנגלית, ללא קשר לטכנולוגיה
אפילו. יש לפעמים כל מיני קודים של יצרנים על כל
מכשיר ומכשיר וכו', וכך כמעט על כל סוגי עבודה
בשוק - צריך לדעת את המינימום של האנגלית.

ולכאורה נשאלה אז השאלה - למה הרבנים לא
'פרגנו' לנו, למה שלא ילמדו בצעירותן את שפת
האנגלית, בשביל שבצאתם לשוק העבודה לכשיגדלו
- יהיה להם את השפה בידיים!?

והתשובה לשאלה זו רק הולכת ומתבארת במשך
הדורות, ואולי יתכן שאז לא כל כך הבינו את זה,
אבל היום רואים עד כמה מה שמתפתח בדורות
אלו, ובפרט בטכנולוגיה, שאפשר להבין למה הם
כל כך התנגדו לזה, עד כדי כך שעשו 'חרם' שאסור
ללמוד אנגלית בירושלים.

בפועל, מאז שבית-יעקב עברו ללמוד בגבעת שאול
ובבית-וגן וכו' - ששם היה כמו מחוץ לירושלים,
אז כבר החלו ללמד אנגלית, שלא היו כפופים
לרבני ירושלים.

ניתן לשלוח
שאלות עבור
מדור זה,
בכל נושא
- התקשרות
לצדיקים, חינוך,
תפילה, תורה,
השקפה וכו';
ובעזרת השאלות
יעלו על שולחני
של מזרינו
הרב שליט"א,
והתשובות
יתפרסמו על גבי
במה זו.

את
השאלות ניתן
לשלוח בכתובת
המייל של
המערכת

ובאמת בשביל זה התחינה להורים שיש להם -
סיסתירו את זה, ושלא ישתמשו בזה מתי שלא צריך;
וזה יכול להיות במשרד, ויכול להיות באוטו - רק
לא בבית. שישאירו את הבית לדברים שבקדושה.

כשהילד יראה שהאבא יושב בגמרא - באיזה שולחן
ערוך גדול, ומרים את הקול ומשנן, ולומד; ומדבר
עם הילד שלו - 'מה קורה בחיידר, מה למדו' וכדו',
אז הוא יידע למה לשאוף, וכיצד לגדול.

ולא ההיפך חלילה, שבכל פעם האבא מתעסק
בפלאפונים וכו', והילד רואה ושואל למה לאבא
מותר ולי לא? - בגלל שהוא גדול, נו, בעזרת ה'
כשאני יהיה גדול גם לי יהיה... ה' ירחם.

והזכרתי פעם, שהגיע אליי איזה רב ודיבר על
איזה ענין, והוא אמר לי שלא ברור איך זה שכל
כך הרבנים רועשים על ענין הטכנולוגיה, בו בזמן
שיש דברים יותר גרועים מהטכנולוגיה, ולמה על
זה לא מרימים קול צעקה?! וככה שמעתי ממנו
איך שהוא מציג את זה, ואיך שהוא מפתח את
הנושא, והגעתי למסקנה - שרק רבינו יכול להיות
הפתרון לכל זה, 'אין חכמה ואין תבונה ואין עצה'
נגד היצר הרע לצערנו, - רק רבינו. כשבן אדם
מתחבר לרבינו כמו שצריך, הוא בוודאי ימצא את
הכוחות המתאימים בכל רגע ורגע איך להתגבר.

וכך לדוגמא בדרך של רבינו בענין ההתבודדות -
שהבן אדם יכול לדרוש מאיתו, והוא דורש מעצמו
יום יום; הרי בן אדם לא רוצה להיות כזבן ושקרן
בעיני עצמו, ואפילו אם לא אכפת לו לרמות על
כל העולם - אבל את עצמו הוא לא רוצה לרמות.

וככה רבינו דורש מאיתנו יום יום להסתכל על
עצמנו, לחיות עם כמה גרם של 'חשבון נפש', ואז
ככה עוד יום, ועוד יום, ועוד יום, האדם מתחיל
לתפוס את עצמו, כי הוא הרי לא רוצה לרמות את
עצמו, וכך הבקרה עצמית חייבת להתחיל להוביל
אותו, וכך הוא מתחיל לטפס עוד ועוד.

ויהי רצון שנזכה לזה, להיות מחוברים עם רבינו. ■

וממילא לדעתם, את זה הילד כבר צריך לדעת עשר
- חמש עשרה שנים לפני שהוא זקוק להתפרנס,
וזה מחריב לו כל חלקה טובה, והכל בכדי שאחר
כך הוא יגדל ויהיה יהודי - נגר טוב; אבל לצערנו
לא יותר מזה! וכי בשביל זה הוא נולד ובשביל
זה הוא הולך למות - בשביל להיות נגר?! וזה מה
שיהיה כתוב עליו - שהוא היה נגר מוצלח...

זה דברים שמצריכים התבוננות על הנפש הישראל;
להתבונן איך שהוא נולד ואיך שהוא גדל, איך
שעושים לו את החלאקה, ואיך שמלבישים אותו
ציצית ופאות, וכיפה על הראש, ומלמדים אותו 'בן
חמש למקרא' וכו'.

ולכאורה חז"ל שכחו לציין שם את הלימודים האלה
הנצרכים למקצוע, אלא שאת חז"ל זה לא הדאיג!
וכך סידרו את הסדר של בן חמש למקרא, ובן
עשר למשנה, ובן חמש עשרה לגמרא - ולא כתבו
את שאר הדברים.

והבן אדם - כשהוא יצטרך לדעת, הוא יידע את
זה, והוא יגיע לזה בקלות; ובפרט בחור שישב
בבחרותו בישיבה - הגמרא הרי אומרת 'הרוצה
להחכים ירבה בישיבה', זה בוודאי מביא לאדם
חכמה שבאם יצטרך ללמוד מקצוע וכד' ברבות
הימים, יוכל לעשות זאת בקלות.

וככה זה גם בענייני הטכנולוגיה; אין צורך ללמד
את ההתעסקות בזה כבר בצעירותם.

ומה עם ענין הסקרנות? טענתם היא שכשאינן
שום שייכות לטכנולוגיה, יש סקרנות גדולה לזה,
וכשנפתח לו הפתח - הוא כבר אינו יודע גבול ח"ו.

למי שלא ניגש לזה מלכתחילה - אין סקרנות,
רק כשיש איזה גישה לזה - אז מתפתח הסקרנות.
כשיודעים שהאיסור הוא איסור כמו 'גרף של רעי'
- שאסור להגיד ליד זה דבר שבקדושה, אז אין
סקרנות.

ראיון
היסטורי
בפירסום
ראשון

בשנת תשל"ט שהה עט"ר מורינו ר' גדליה בארה"ב למשך למעלה מחצי שנה. < בשהותו שם, התארח אצל הרה"ח ר' משה אליעזר גרינברגר, אשר מאז נקשרה נפשו בנפשו, ומשם התגלגל הדבר להתקרבותו לאורו של רבינו, ולקשר החזק שקיים בינו לבין קהילתנו הקדושה מני אז. < זכה ר' משה ששהה בצילו של עט"ר מורינו ר' גדליה במשך כל ימי חג הפסח, וזכר אותם ימים לא מש מזכרונו. < בראיון ייחודי במינו מעביר לנו ר' משה את הרשמים מאותם ימים נעלים ♦ הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה

ליל הסדר באמריקה

נתן פעלדמן

דבר נוסף היה בערב פסח; אצלי היה נהוג לאכול למרור רק את החריין (-חזרת), ולא אכלו אצלינו סאלטיין (חסה). ור' גדליה אמר לי שהוא אוכל למרור דווקא חסה דווקא, וביקש שאקנה עבורו. עניתי לו שבשמחה אקנה עבורו, אלא שאני איני יודע כיצד לנקות את עלי החסה. ר' גדליה הציע שהוא יעשה את זה, והורה שיכניסו את זה לפריזר לחצי שעה, ואחר כך אכן ניקה את החסה.

בליל בדיקת חמץ ביקשתי ממנו שיבדוק הוא את החמץ, ענה לי ר' גדליה שאין זה רשות שלו ואינו חייב בבדיקה. והוסיף לי אז בהלצה, שאם רצוני שדווקא הוא יבדוק, יכול אני לתת לו את הבית במתנה - ואז הוא יהיה חייב בבדיקה...

בביתי היה לר' גדליה חדר סמוך לסלון, שבו היה כל ימי שהותו אצלי, ושם הוא אכל וישן. במשך ימי השנה שימשנו אנחנו את ר' גדליה, ועשינו עבורו את כל מה שהיה זקוק לו. חוץ מערב שבת בכל שבוע, וכך גם בערב פסח - שאז לא הסכים בשום אופן שאנחנו נעזור לו, ועשה הכל בעצמו, בגלל שידע שאנחנו עסוקים מאוד בהכנת הבית לשבת ולחג.

ככלל, הענין של בין אדם לחבירו היה אצלו ערך עליון, באופן שלא יאומן כי יסופר, כל דבר ודבר שעשה, מלבד מה שהיה מדוד על פי הלכה - היה מדוד מאוד בענין בין אדם לחבירו. כך היה עם כולם.

נעבור ליום ערב פסח. זכור לכם מהנהגתו באותו היום?

אני זוכר, ששעה לפני זמן שריפת חמץ, יצא ר' גדליה אל מחוץ לבית כשהוא מחזיק את בגדיו, ועמד שם וניקה את הבגדים והנעליים. כשניגשתי לעזור לו, סירב ואמר - 'זה כן שייך לי, ואני חייב לבדוקם. הבית הוא שלך, ואותו אתה חייב לבדוק...'.

בחיוג טלפון מהיר, אנחנו עוברים אל צדו השני של העולם, לשיחה מיוחדת ומרתקת עם ידידנו היקר, החסיד המופלג, הר"ר משה אליעזר גרינברגר שליט"א מניו יורק, אשר כידוע - זכה בצעירותו לארח בביתו את מורינו ר' גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל למשך תקופה של כחצי שנה, כשתקופת זמן זו כללה עמה גם את חג הפסח הקדוש, בו שהה ר' גדליה במשך כל ימי החג אצל איש שיחנו, אשר לדבריו - הטעם הטוב של זה הפסח, עדיין לא מש מפיו.

האמת היא, שיש הרבה מה לשמוע מר' משה, ועוד חזון למועד לשמוע מאיתו את כל מה שיש לשמוע; אבל לעת הזאת רוצים אנו להתמקד על ימי חג הפסח בצלו של מורינו ר' גדליה, לזכות לחוות קצת יחד את ההרגשה העילאית, ואולי גם להחכים מדרכיו והליכותיו בקודש של מורינו זצוק"ל.

הרב גרינברגר בשיחה עם מורינו הרב שליט"א, בעת ביקורו בצפת

ברשותכם ר' משה, נתחיל קצת מערב פסח, וההכנות לפסח. תוכלו לספר לנו מעט מה שזכור לכם?

האמת היא, שעד אותה השנה לא הייתי אף פעם פסח בביתי, וגם בשנה זו לא תכננתי להיות. אבל, כששאלתי את ר' גדליה היכן הוא חושב להיות פסח, וענה לי שבדעתו היה להיות אצלי אף בפסח, החלטתי שאעשה פסח בביתי, וכך אזכה לשהות עמו בימי חג הפסח.

אלא שכיוון שהיתה זו שנתי הראשונה שעשיתי פסח בבית, הייתי זקוק לקנות הכל עבור פסח, ולפני שהלכתי לקניות, שאלתי את ר' גדליה האם יש לו קפידא או חומרא מסויימת בחג הפסח, שאדע מה לקנות.

ענה לי ר' גדליה שהוא מקפיד שכלי הזכוכית שאוכלים בהם יהיו דווקא כלים לבנים, ולא מצויירים וכדו' כמצוי שיש כלים מעוטרים. וגם בכלי הפלסטיק הקשיחים שהיו אז - שיהיה דווקא לבן בלא שום ציור וכדו' על הכלי. זה הדבר היחיד שביקש, מלבד זאת לא אמר לי אז על שום קפידא או חומרא מסויימת.

בלילה הראשון הוא התפלל בביהמ"ד דחסידי ברסלב. אבל בבוקר, שלא היה שם מנין לתפילת ותיקין - נהג ר' גדליה להתפלל אצל גביריץ, שם היה מנין ותיקין. כך נהג גם כל שבת ושבת, שהיה מתפלל שם שחרית כותיקין, ואחר כך היה מגיע לקריאת התורה ומוסף לברסלב.

נדמה לי שב'שביעי של פסח' כן היה מנין ותיקין בברסלב, כנהוג להתפלל ותיקין, ואז הלך שם להתפלל.

בלילה השני של פסח, שאצלו כבר לא היה יו"ט; ואני הרי במקורי חסיד ויז'ניץ - ושם התפללתי, אמר לי ר' גדליה שלכבודי יבוא להתפלל עמי בויז'ניץ. וכך הוי, ושם כיבדו אותו לספור את ה'ספירה' הראשונה כחזן. כיבדו אותו שם בביהכנ"ס של

הרב גרינברגר (השני מימין) בביקור בצפת בל"ג בעומר בשנים עברו

באופן כללי מאוד ויז'ניץ.

ניגש ברשותכם לליל הסדר.

איי, ה'ליל הסדר' היה מורא'דיג [נורא]!

ר' גדליה הגיע, ערך את הקערה, והתיישב. דבר מעניין היה אז, שבאותו ליל הסדר' התארח אצלי גיסי, אבל משום מה גיסי התאחר מלבוא, ור' גדליה המתין לו. כשאמרתי לו שאפשר להתחיל לפני בואו, ענה לי ר' גדליה שאין צורך להזדרז, ואפשר להמתין לו, וכך הוי, שהמתינו עד בואו.

היו לכם אז ילדים קטנים?

כן, היו לי אז כמה ילדים קטנים בבית. ובאמת היה דבר פלא, שבדרך כלל הילדים הרי מתרוצצים מסביב לשולחן

היה שם בדיוק איזה אחד עם מצלמה, וצילם את הסיטואציה של ר' גדליה מנקה את בגדיו. כמדומני שעד היום קיימת התמונה הזו (מוצ"ב).

בערב פסח הגיע ר' יענק'ל קליין שליט"א והביא לו מצות. אני אישית הלכתי לאפות מצות בחבורה בערב פסח, אך ר' גדליה לא הגיע.

ואמר לי אז שככלל - הוא מקפיד שלא לאכול מצות חבורה שנאפו בערב פסח, מחמת איזה מאורע שהיה, כתוצאה ממה שמכניסים את כל מי שרק רוצה לאפות מצות באותו יום,

דבר הגורם למכשול, ומני אז הוא אינו אוכל מצות שנאפו בערב פסח. אבל על המאפייה היכן שאני אפיתי אמר לו ר' יענק'ל שהיא נמצאת בבית פרטי, ושם מכניסים רק מי שידוע לאפות מצות. כששמע זאת, הסכים ר' גדליה לאכול אף הוא מאלו המצות.

אחר חצות קרא ר' גדליה את המכתב של ר' שמשון מאוסטרופולי.

קניתי לו קיטל, כי ידעתי שבארץ ישראל נהוג ללבוש קיטל לליל הסדר, והבאתי לו את הקיטל בערב פסח. ואכן ב'סדר' הוא לבש את הקיטל, אבל לתפילה הוא לא יצא עם הקיטל, אלא הלך עם הקאפטן הזהב שלו.

בדרך אגב, זכור לי איזה מעשה שהיה או עם ר' גדליה או עם ר' אלעזר מרדכי ז"ל, שבאיזה חג ששהו בחו"ל - לבש את הקיטל מתחת לבעקיטש'ע הרגיל, אך איני זוכר במדויק את פרטי המעשה. יש לזה גם איזה קשר עם הרבי מליובאוויטש. צריך לשאול את אלו שזוכרים.

הזכרתם את התפילה של ליל פסח. היכן אכן התפלל ר' גדליה ביו"ט ראשון של פסח?

איך באופן כללי היה אמירת ההגדה, האם הוא הוסיף דברי תורה וכדו'?

לא. בזמן אמירת ההגדה הוא לא הוסיף ולא דיבר כלום, הוא גם לא הסביר את ההגדה באידיש וכדו', אלא רק קרא מה שכתוב בהגדה.

לאחר 'יחץ'; 'גנב' אחד מבניי את האפיקומן של ר' גדליה, ובתמורה, ביקש מר' גדליה שיביא את המשיח... ענה לו ר' גדליה - שאם היה לוקח את האפיקומן של השי"ת - היה אכן יכול לפעול את ביאת המשיח, אבל היות ולקח את האפיקומן שלו - הוא אינו יכול לפעול זאת...

לבסוף ביקש בני למתנה - 'סידור'. ובזה יש סיפור מעניין; ששנה לאחר מכן, כשנסע ר' גדליה את נסיעתו האחרונה לחו"ל, שם הסתלק למגינת לב, היה בתוכנית גם לבוא לארה"ב שוב, ובדרך לשהות בלונדון ובאנטוורפן. והיה רשום אצל ר' גדליה להביא סידור עבור בני, וכשהתעכב באנטוורפן, שלח ר' גדליה את הסידור עם ר' יענקל' שהגיע לארה"ב, בזמן שהוא עדיין נשאר שם באנטוורפן.

וזכור לי שאז התקשר אלי ר' גדליה לומר לי, שהוא עצמו לא יוכל לבוא, אבל שלח את הסידור, ורשם שם את שמו של בני. וכך באמת היה לבסוף, שלא הספיק להגיע לארה"ב, למרבה הצער.

לפני כל שלב ושלב ב'סדר', הוא היה נכנס לרצינות. וכדרך שתיארתי על קודם קידוש, כך גם היה קודם מצה ומרור.

במהלך כל ה'סדר' ר' גדליה לא הפסיק בדיבור כלל, גם בעת השולחן עורך' הוא לא דיבר מאומה, גם לא דברי תורה. ומלבד מה שביקש להסיר את היין ששפכו באמירת המכות, כפי שהזכרתי, לא דיבר כמעט כלום. מזה הבנתי עד כמה חשוב אצלו ענין הסרת היין השפוך.

וכו' וכו', אבל כשר' גדליה אכל אצלי, הן בכל שבת והן בליל הסדר - הם ישבו בכזה דרך ארץ למופת, שלא הייתי צריך אפילו פעם אחת להגיד למישהו לשבת, הם ישבו כל הזמן בדרך ארץ.

בהמשך, אמרו 'קדש', ואז לפני קידוש זכור לי דבר נורא למשך שתי דקות פניו של ר' גדליה האדימו, הוא היה נראה כמו תינוק קטן שקודח מחום שפניו מאדימות - כך הוא היה נראה, כולו היה אדום, ועיניו כאילו יצאו ממקומם. כך היה למשך שתי דקות, ואחרי זה נרגע ופנה לקדש. אחד מבני הבית מזג לו את הכוס.

אבל על אף התלהבותו הגדולה - הכל היה בכזה דרך ארץ, הוא לא נזרק וגם לא התנדנד, אלא הכל היה בכזה מין רוגע, ממש מורא'דיג! אפשר להגדיר את זה - כמו אצל המושל - כזה עדינות, כזה דרך ארץ, כל כך מלכותי. אי אפשר אפילו לתאר בכתב איך היה נראה 'ליל הסדר' שלו.

איך היה אמירת 'מה נשתנה', כולם אמרו?

לא. אחד מבניי אמר בקול מה נשתנה, וכמדומה שר' גדליה רק הקשיב, ולא אמר בכלל, אבל ייתכן שאמר לעצמו בשקט.

דבר מאוד מעניין שהיה, שבזמן ההגדה תיכף אחר שסיימו לומר את ה'דם, צפרדע' וכו' וה'דצ"ך, עד"ש' וכו' - ושפכו מהיין לצלחות כנהוג, תיכף ומיד ביקש ר' גדליה שיביאו צלחת נוספת, וביקש שיסירו מהשולחן את כל היין שכל אחד שפך בעת אמירת המכות. הוא הסביר שזה דבר שאסור שישאר על השולחן, שטמון בו דברים נוראים.

יצא לחצר. ר' גדליה מנקה את בגדיו בערב פסח בחצרם של משפחת גרינברגר

דבר נוסף שזכור לי בענין הזמירות; בשבת בבוקר שרנו 'ברוך ה' יום יום', והמנהג בויז'ניץ וברוב העולם - ששרים בבוקר רק עד 'יצווה צור חסדו', ואת ההמשך שרים רק בסעודה שלישית. אבל כיוון שמנהגו של אבי ע"ה היה לשיר הכל בסעודת הבוקר, נהגתי גם אני כך, ואמרתי לר' גדליה בהתנצלות - שאבי נוהג לשיר הכל בבוקר, ולכן אני גם כן שר הכל בבוקר. בתגובה ר' גדליה צחק ואמר - שהוא גם אינו מחבב דברים מקוטעים, ולכן גם הוא מזמר בבוקר אף את 'יצווה צור' וכו' עד הסוף.

חשוב גם לציין שהוא הקפיד לשיר את כל הזמירות, בכל הסעודות.

בסיום הסדר, זכור לי ששרנו 'חסל סידור פסח', ואחר כך ר' גדליה אמר את כל הפיוטים, כולל אמירת 'שיר השירים'. אצלינו בחו"ל הרי מחלקים הכל לב' הלילות, וגם שיר השירים אומרים רק בלילה השני, אבל הוא אמר הכל בלילה הראשון.

והוא אכן אמר לי אז שהוא מקנא את תושבי חו"ל, בזה שבליילה השני הם רגועים אחר המנוחה של היום הראשון, וכך הם באים ל'סדר' השני ברוגע, ואנחנו צריכים להספיק הכל ביום הראשון...

ולפי מה שזכור לי - הוא לא שר את הפיוטים, אלא אמרם כסדר. אבל האמת היא שבדברים אלו איני זוכר במאת האחוזים, הרי כבר אמרו מאז מעל ארבעים שנה... אבל כמו שכבר הזכרתי - הוא ידע שהוא יכול לנהוג כרצונו, כי כך אמרתי לו כמה פעמים שהכל ננהג כמנהגיו.

הזכרתם את הענין של הלילה השני. אתם הרי מבני חו"ל, ששומרים גם יו"ט שני. אך ר' גדליה הוא מבני ארץ ישראל, מעניין מאוד לשמוע מה היו הליכותיו ביו"ט שני אצלכם.

אז כפי שאמרתי, הוא התפלל בליל יו"ט יחד איתי בויז'ניץ, ואחר כך כשחזרנו לביתי, ביקש להכניס לחדרו יין, וכך בתוך חדרו עשה הבדלה בצנעא ובשקט. מלבד זאת הוא

באופן כללי, ר' גדליה לא היה מבקש כלום, אלא מה שהגישו לו - אכל. היו דברים שכבר ידענו שאסור לו, כגון סוכר, ולכן מלבד מה שהיינו מניחים על השולחן צלחת מרכזית עם סוכר, היינו מגישים גם בלי סוכר, עבור ר' גדליה.

וזכור לי באמת פעם או פעמיים שהוא ביקש לטעום מהמאכל עם הסוכר, וכשאמרתי לו סוכר, ענה לי - שבשבת קודש, מכל מה שמונח על השולחן - צריך לטעום, וכך לקח מעט גם מזה וטעם.

הביא לו מצות. ר' גדליה בעת שהותו בארה"ב, עם תלמידו ר' יענקל קליין.

בענין אכילת האפיקומן; ידוע הרי בברסלב מה שנהוג שחצות הוא שש שעות אחר צאת הכוכבים, וכך גם נהג ר' גדליה. אבל אני לא ידעתי אז ממנהג זה,

ולכן בתחילה הזדרזתי מאוד

ב'סדר' בשביל להספיק חצות. אך כשר' גדליה שם לב שאני מזדרז, אמר לי שאין צורך להזדרז, כי אפשר להמתין עד שש שעות אחר צאת הכוכבים, ואכן כך הוי, שאכלנו אפיקומן לפני השש שעות.

במשך כל אמירת 'הלל', ר' גדליה עמד. אמנם, ייתכן שהוא עמד בגלל שאני עמדתי, שכך אני נוהג. וכך היה בהרבה דברים שהוא עשה מחמתי. באופן כללי אמרתי לו תמיד שנעשה הכל כמנהגו, אך ייתכן ועשה זאת מחמתי.

האם שרו בהלל ניגונים וכו'?

איני זוכר מה היה בדיוק בהלל.

אבל בדרך אגב; זכור לי מהשבת הראשונה לשהותו אצלי, שרנו 'אזמר לשבחין' לפני קידוש כמנהגי - מנהג ויז'ניץ, ור' גדליה לא אמר אז כלום. אחרי נטילת ידיים והמוציא, שאל אותי ר' גדליה אם אקפיד עליו אם ישיר כעת 'אזמר בשבחין'.... כמוכן שהסכמת...

לא זכור לי משהו מיוחד מחול המועד, מלבד מה שקיבל אנשים בסלון ביתי, בשונה משאר תקופת שהותו אצלי, שהיה מקבל אנשים בחדרו. כי בחול המועד היה קשה יותר לקבלם בחדרו, ולכן קיבלם בסלון ביתי.

דבר נוסף שזכור לי, דבר אשר מעיד על גודל זהירותו בכבוד הזולת. היה זה בליל שבת, שאז אי אפשר היה לבשל אוכל נוסף, ובאו בהפתעה קבוצה של ששה בחורים שרצו לאכול סעודה במחיצתו של ר' גדליה.

ואני זוכר שר' גדליה הרגיש מאוד לא טוב עם זה, שמחמתו באים עוד אנשים, ובפרט בעת אשר אי אפשר להוסיף עוד אוכל, והגיע אליי ואמר לי שאין אורח מכניס אורח, ושאל אותי אם יהיה מספיק אוכל וכו', ולא שקטה רוחו עד שבני ב י ת י אמרו לו שיהיה מספיק אוכל.

ואכן אכלו אצלי כל הבחורים, ואיך שהוא הצלחנו להאכיל את כולם.

אלא שאיני זוכר מתי בדיוק היה זה, כי זה היה בליל שבת, אך לא זכור לי אם בשבת חול המועד, או שביעי של פסח, או שמא אחרון של פסח. הבני בית יזכרו וודאי, אך היא אינה בבית כעת....

הענין של בין אדם לחבירו היה אצלו ערך עליון. ר' גדליה בשיחה

בהמשך, בעודנו מדברים, נכנסה נותת ביתו של איש שיחנו ר' משה לבית, ומיד כששאל אותה ר' משה האם זוכרת היא מתי היה סיפור זה, ענתה היא על אתר - שפסח נפל באותה השנה בליל חמישי, והיה יו"ט חמישי ושישי, ואחריו בליל שבת חוה"מ - היה סיפור זה עם הבחורים, ולכן לא יכלו לבשל עוד עבורם.

מה שזכור לי משיביעי של פסח, שביקש ממני בערב החג נר נשמה, כי בארץ ישראל נהוג להזכיר נשמות בשיביעי של פסח, בשונה מכאן בחו"ל שמזכירים נשמות באחרון של פסח.

מלבד זאת, ר' גדליה לא הקפיד על שום חומרא אצלי בבית, מה שאכלתי - היה טוב גם בשבילו, חוץ ממה שסיפרתי בהתחלה על הכלים, שאחר ששאלתי אותו אם יש לו קפידא מסויימת - ענה לי על זה, וחוץ מזה כל מה שהגשנו לו - אכל.

לא עשה שום מלאכה, על כל פנים מה שאנחנו ראינו, האור בחדר וכו' - הכל נשאר כמו ביו"ט ראשון.

משהו שכן זכור לי - אבל איני זוכר אם היה זה ביו"ט ראשון או ביו"ט שני - שהיה אצלינו במטבח איזה להבה שדלקה שלא כראוי, והיה צורך לכבותה, ור' גדליה אמר שיש לו עצה לזה, וכך הוא לקח סיר קטן ומילאו במים עד גדותיו, והניחו על הלהבה, וכך כשהמים בעבעו - נשפכו המים, וכיבו את הלהבה. ואמר לנו אז שכך נוהגים בירושלים.

אחר כך התיישבנו ל'סדר', והוא הרי לא נהג יו"ט שני, אבל הוא ישב איתנו כרגיל כל הסדר. אבל, בשונה ממה שתמיד הוא ישב בראש השולחן - כך היה בכל שבת וכך גם היה בסדר הראשון, בלילה השני כשביקשתי

ממנו שישב בראש - סירב בכל תוקף, ואמר שכיוון שכעת רק אני נוהג סדר - שאני אשב בראש. אבל הוא כן ישב איתנו כל הסדר, ואכל איתנו הכל, כולל גם כל הארבעה כוסות ומצה, מלבד מרור שלא רצה לאכול, ואמר אז לי אז בספק הלצה - 'מרור יש לי מספיק כל השנה'...

גם בלילה השני לא דיברנו כמעט, כי אני הרי גם מקפיד שלא לדבר בסדר, אבל ב'שולחן עורך' כן זכור לי ששוחחנו מעט בדברי תורה, וכך ישב איתנו עד סוף ה'סדר'.

בבוקר התפלל כותיקין, נדמה לי שהתפלל ביחידות בחדרו, כי לא היה כאן מניין לבני ארץ ישראל, ואחר כך לתפילת מוסף הלך לברסלב, שהרי במוסף התפילות שווים לבני חו"ל.

ר' משה, האם זכורים לכם חוויות נוספות או הנהגות מסוימות משאר ימי הפסח, אשר שהה אצלכם?

ר' גדליה שתק אז, אבל אחר כך כשעברנו, הפטיר לי ר' גדליה שהוא קיבל מתנה - שמה שלא צריך לראות, הוא אינו רואה...

וממש כהמשך לזה; למחרת בשבועות אחר הצהריים, הגיעה לביתי אשה, שילדה ננשך על ידי חולדה, וביקשה להתיעץ עם ר' גדליה.

נכנסתי לחדרו של ר' גדליה - ועד היום אני זוכר מה הוא למד אז במסכת ביכורים - וכמובן שר' גדליה אמר לי להכניסה, וכך דיברה עמו, ואמר לה מה שאמר לה, ויצאה.

אחרי שיצאה, שאל אותי ר' גדליה מי זאת האשה הזו. עניתי לו בפליאה - שהיא אותה אשה שגם באה אליכם בערב החג... ושוב ענה לי ר' גדליה - שמה שאינו צריך לראות, הוא לא רואה... והלוואי ונזכה לדבוק בדרכיו.

בסיום, אנו מודים לר' משה על שעת הקורת רוח שהעניק לנו, ומקווים אי"ה שעוד חזון למועד לשוב ולדלות עוד מאוצרו של ר' משה, המלא בכל טוב; הן משהותו הארוכה בצלו של ר' גדליה בשאר תקופת שהותו בחו"ל, והן מהתקרבותו לרבינו הקדוש אחר כך, הן מהיכרותו רבת השנים עם מורינו הרב זצ"ל ויבלחט"א הרב שליט"א אשר התארחו גם הם בביתו כמה פעמים, והן משיתוף הפעולה עם בנין עיר הקודש צפת המשך השנים, ושאר אוצרות הטוב המונחים אצלו, אשר מעניקים ברוח נדיבה לכל דורש ומבקש את ה'.

ונברכה באריכות ימים ושנים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ושנוכה לחזות יחד בשוב ה' את שיבת ציון, ולאכול מן הזבחים והפסחים בבית מקדשינו בקרוב. ■

מה יש לכם להוסיף לנו לסיום, איזה מעשה נאה, או הנהגה מעניינת שהיה לכם עם מורינור' גדליה?

אספר לכם דבר פלא שהיה לי עמו בחג השבועות.

בערב החג שוחחתי עמו, ותוך כדי שיחה אמרתי לו שצריך לנוח היום, בכדי

שיהיה כח להיות ערים בלילה. ענה לי ר'

גדליה, שהגם שצריך לנוח, אבל העיקר הוא להתפלל ולבקש מה' שנוכל להיות ערים בלילה. אני שתקתי, אבל בליבי היה לי מוזר התשובה, כי הרי זה דבר פשוט שבשביל להיות ערים - צריך לנוח ביום.

בלילה, אחר הסעודה, הלכנו יחד לבית כנסת של חסידי ברסלב - שהיה מרוחק יותר מבית הכנסת של ברסלב שהיה מתפלל בדרך כלל - בכדי לשהות שם במשך הלילה. כשבאנו לשם, התחלתי לומר מעט את ה'תיקון, ותיכף אחר כמה דקות הרגשתי שאני נרדם... וכך כל הלילה הייתי עייף מאוד ועיני כמעט נעצמו, ואפילו בתפילה בקושי רב החזקתי מעמד... הרגשתי אז שבזה קיבלתי תשובה למה שהתפלאתי בתשובתו של ר' גדליה בערב החג.

ואם אנו כבר מדברים על חג השבועות, אספר עוד דבר נורא שזכור לי מאותו הלילה, שבהליכתנו אחר הסעודה לבית הכנסת, היתה כברת דרך ארוכה מעט, והיה שם רחוב מסויים שהעדפתי שלא לעבור בו מחמת פריצות וכו', ואמרתי לר' גדליה שכדאי לעבור דרך רחוב אחר.

בית הכנסת ברסלב בבורו פארק בו התפלל ר' גדליה בעת שהותו שם

כלים מעצימים ועצות מהכימזת בחינוך הילדים צעירי הצאן
בהמלה ובמסירות לעודדם ולסייעם בדרך העולה בית א-ל

חינוך הילדים לתפילה

הרב משה קליין

אבל במקרה הקלאסי, המכוון של הבן הוא כעין זעקה פשוטה ומפחידה - אין לי שום טעם בלשבת ולמלמל! וגם ממתק לא יכול להטות את הכף מול שעמום וחוסר חיבור!

אז כלל ראשון - מה לא לעשות; לא לשכנע ולהוציא עצבים. לא לומר לו כמה אתה מפסיד. לא לומר לו - 'היה פעקלאך'. לא לומר לו איזה קדוש היה. ומדוע? - כי זה שהוא כבר הגיע לדרגא כזו, שבשעה 10:00 הוא עדיין עם הפיג'מה, [במקרה הספציפי שהיה, הוא לא הוריד את הפיג'מה עד רדת הלילה במוצש"ק], אין זה מחמת שהוא כועס או מביע עמדה נגד ההורים, ובוודאי לא כנגד הבורא.

אלא הוא פשוט לא חווה אף פעם חיבור למילות התפלה; והוא אכן אינו כמו רוב חבריו, שאפילו שלא התחברו - הם אינם מעיזים לשבור כלים, הוא בס"ה כן שבר כלים. וכל הצעקות והגערות לא יועילו, ואולי אף יזיקו.

וכעת, מה כן אפשר לעשות?

אתן דוגמא מה שאמרתי בשעתו לאבי אותו הבן לעשות, וזה אכן עבד.

אמרנו לו, שיבוא יום אחד לחיידר ויקרא לבנו, וכך ייצא איתו לעשרים דקות לקנות איזה ממתק, ותוך כדי יסביר לו איך שהתפילה מתוקה יותר מהממתק... וכך הוי, והאבא שר לו גם 'והאר עיננו בתורתך' [לימים סיפר לי הבן שהוא בכה אז].

השינוי לא בא מיד, אבל די מהר, והכל בזכות שלא נלחמו איתו, אלא חיכו לעת רצון, בסבלנות. ובוודאי שזה לא קל.

אגב נזכיר סיפור שהרב אונגר זצ"ל מביאו בספרו. ידוע, שלמרן החתם סופר נולד בנו בכורו - לימים מרן הכתב סופר - רק מאשתו השנייה, והוא היה אז כבר קרוב לגיל 50. ומסופר, שבגיל שבע בא עם אביו לבית הכנסת לתפילת שבת, אך לשבת הבאה לא רצה לבוא. כשהתעניין החתם סופר אצל הרבנית מאי האי, מדוע אינו רוצה להצטרף לתפילה בביהכנ"ס, ענתה לו שבנם אמר לה [-שיתוף מלא עם האמא] שהוא אינו רוצה להגיד שקר, הוא טוען שהציבור אומרים בקדושה (-נוסח אשכנז) 'כשם שמקדישים אותו בשמי מרום', ואני - כך אמר

כל הורה והורה, מצפה לראות את בניו ובנותיו שופכין את לבם כמים בתפילה כראוי, ובימינו אפשר לומר אפילו שאנו מתרגשים יותר ממצבו ודרגתו של הבן בענין התפילה, יותר מאשר מידיעותיו בגפ"ת. יתכן שהסיבה לכך היא, שישנם בימינו שינויים גדולים מדורות הקודמים בתחום הנפש והרגש, יותר ממה שנשתנה אשר בתחום הידע. ולכן כשאנו רואים בכן שחדור בו ערך התפילה בצורה ראויה, הרי זה מרגיע אותנו בחששותינו הבלתי פוסקים - לאן יגדל הנער שאנו משקיעים בו את כל כוחותינו, ואף יותר מזה. והענין הוא, שעקב הרצון הכביר שלנו בנושא זה, אנו חיים כל הזמן ברצון לדרבן אותו שיבוא בזמן לתפילה, ולדרבן אותו באיכות התפילה; ואנחנו לא רגועים עד שנראה אתלו באמת תפילה חמה כראוי. ולעתים קרובות; באמצע המסע, בעצם הלהט והמרוצה במשימה לחנכו לאהבת התפילה, אנו מוצאים את עצמינו מעירים הרבה - ומתחרטים, ולפעמים גם מותשים מציפיות שווא, ותמיד מנסים לחשב מסלול מחדש. ובסוף מוצאים את עצמינו אחרי מלחמת התשה, שבסופה מסקנתנו היא שרק ה' יעזור, ולמסקנא זו מגיעים רק אחרי כ"כ הרבה נסיונות שלא צלחו... אז מה עושים, מה היא הדרך הנכונה בזה, איך מחנכים ילדים לתפילה.

תשובה. האמת היא שקצרה היריעה מלעבור על כל הפרטים השייכים בשאלה זו, כי אכן נושא התפילה הוא נושא מרכזי מאוד בחינוך הילדים. לכן, אני ינסה לרכז כמה שאלות שכבר כתובות אצלי, ושאלות שנשאלתי בע"פ, מהורים שפנו אליי בענין זה, וכך נעבור על כמה עניינים הקשורים לשאלה הנשאלת.

שאלה ראשונה: בני כבר בגיל 11, ובשבת בבוקר הוא מצא 'פטנט': הוא נשאר עם הפיג'מה, כאומר 'תעשה משהו', אני מתפלל בבית!! מה עושים?

כמובן שיתכנו המון סיבות לכך, וכבר היה סיפור דומה שהבן לא בא לביהכנ"ס כי חווה שם חויה שלילית, ולעיתים פוגענית גם, מאנשים זרים. וד"ל.

הכת"ס - לא רוצה לומר דבר כזה שלא חויתי ולא ראיתי, שהמלאכים מקדישים בשמי מרום.

אמר לו אביו החת"ס - בוא עמי, ובשעת הקדושה תיכנס תחת טליתי, ואחר כך נברר את הדבר. וכשחזר מבית הכנסת אמר הילד לאמו - אמא, כעת ראיתי ושמעתי איך מקדשים אותו המלאכים בשמי מרום...

השייך לעניינינו, הלקח שלמדים מסיפור זה, שהחת"ס לא אמר לבנו בן השבע - 'מהר בא לבית הכנסת ואל תשאל קושיות' וכדו', אלא התייחס לבעיה שכזו במלוא הרצינות - ודאג לפתרונה, בדרכו שלו.

שאלה שניה: הבן שלי מגיע יחסית הרבה, אבל דא עקא שאני מרגיש שהוא כאילו עושה לי 'טובה', ואם אני לא נמצא או מסתובב וכד' - הוא כבר מחפש תעסוקה אחרת וכו', מה לעשות?

אחד הקשיים הגדולים בחינוך הוא; מצד אחד - הצורך להתעלם לפעמים, ומצד השני - הצורך לחנך ולגדל ולדרבן. והענין הזה הוא מהעבודות הקשות שבמקדש החינוך.

דבר ראשון חשוב לדעת שיש משפטים שאסור להגיד. לדוגמא - 'לא כך נראית תפילה', 'לא זה מה שדיברנו', וכהנה. זה פשוט לא מועיל.

מה שכן, כדאי מאוד לעמוד על הדברים המעשיים שבתפילה, השייכים כמעט בכל גיל, כמו לדוגמא - איפה שחייבים לעמוד, ואיפה שמחזיקים את היציאות. ולעמוד על זה גם כשקשה לסחוב 4 ציציות בקריאת שמע; ומדוע? - כי החלק המעשי הוא מאוד מדוד, וכך אנחנו כאומרים - אני מלווה אותך בתפילה, אך אני לא אומר לך כל רגע 'זה לא תפילה', ו'בברסלב התפללו אחרת' וכדו'; כי מה שאנחנו רומזים כל הזמן שאנחנו מצפים ליותר התלהבות וליותר ריכוז - לא זו הדרך המשפיעה.

ועוד עצה נפלאה; לדבר מראש עם הילד - איזה קטע מסויים להשים שם דגש להתפלל בכוונה יותר, ושהוא יבחר קטע. והסיפור הבא יתן לנו המון פרספקטיבה על הנושא.

מעשה זה היה לפני כעשרים שנה, בפ' לך לך במירון, מוריניו ר' אלעזר מרדכי זצלה"ה שהיה שם עם משפחתו בשבת, כשבשב"ק בבוקר התפללו כולם בנץ. אחד הנכדים, שהיה אז בן שמונה, רצה אף הוא להתפלל עם כולם בנץ, אבל בפועל לא הצליח לבוא בזמן, והגיע רק בסוף התפילה, ואמרו לו כשהגיע שיש עוד מנין וכו'.

הרב ז"ל שם לב שהילד מרגיש לא נעים שלא עמד במשימה לקום עם כולם; הוא קרא לילד ואמר לו - 'בא נתפלל ביחד', וכך פתחו שניהם ב'נשמת', והרב כך בסבלנות עבר ולמד איתו מילה במילה בהטעמה ובהתפעלות, וכך ארך זה עשר דקות או יותר. וכשסיימו 'נשמת', אמר לו הסבא - סיימנו, ועכשיו לך אכול בשמחה לחמך... ולא אמר לו

'תשלים' וכדו', אלא ב"ה אתה איתנו והכל בסדר. אין צורך להוסיף על המעשה, והקורא יבין ממילא.

שאלה שלישית: האם צריך לומר לבן להאט את הקצב בתפילה, משום שמעט בכוונה עדיף?

לא מעט שאלתי את מורי דרכינו, והתעקשו שתפילה היא דינמית, וחייבת להיות מהלב. זה המטרה. דהיינו, למרות שאנחנו מנסים להקפיד על קצב מסויים, אבל הוא לא ממש למטרה.

ולעניינינו - הנושא הוא בעייתי, כי לפעמים הבן חש לעצמו שקטע מסויים הוא מבחינתו אמר בכוונה ולאט ומושלם, ובכל זאת משדרים לו שזה לא מספיק וכו' וכו'; ומבחינתו הוא יודע שאין לו יותר איך לרצות את אביו, ופשוט שזה יביא לתוצאות הרסניות.

מה שכן כדאי, מגיל עשר בערך, לכוון את הילד שק"ש עם שמו"ע זה עוד דרגא, וצריך יותר לכוון שם, ושיש שם דברים המעכבים.

יש לשים לב לבעיה; שאותם מילים שנאמרים מגיל קטן מאוד כמו ק"ש - אמורים לעבור שדרוג הלכתי במוחו של הילד, וכמובן שבכללי נעשה בין כותלי הת"ת. אך הביטוי הוא עם ההורים].

ובשביל לפתוח כיוון בנושא, כמפקח בת"ת אני שם לב, שמוריניו הרב שליט"א - שידוע בתפילות שמו"ע באריכות, מתפלל לעיתים מנחה בת"ת עם התלמידים - ואז הוא מקצר ומסיים ביחד עם התלמידים אחרי דקות ספורות. ובצירוף להוראתו שקיבלתי ממנו שהתפלה בחיידר צריכה להיות בצורה 'מקצועית', דהיינו להקפיד שיהיו בעלי תפילה הנשמעים, וללא תחושה של 'שלעפ' [מריחה], שלא יהיו זמנים שחולמים בהם, מה שגורם לילדים לעשות דברים אחרים.

מכל זה אני למד, שלכאורה אין צורך להעיר או אפילו להאיר לבן על המהירות וכדו'. זה לא חלק מהציפיות בגיל כזה.

וכמו שאמרנו כבר; עצה טובה היא לעמוד על דבר מעשי, והוא כגון שעת ההגעה בשב"ק, ולא לוותר על זה. כי זהו כלל ברזל - לעמוד רק על דברים מעשיים; ואין דבר יותר פשוט וברור כמו זמני התפילה, שמדברים את זה בכל עת וכל זמן. וכך גם אם הילד ימהר בתפילה, ויצא לשחק וכדו', אבל הרווחנו כל כך הרבה בעצם זה שהוא הצליח לבוא בזמן, ובוודאי שברבות הימים זה ישפיע על איכות התפילה.

ולסיום, חשוב גם לציין שבתקופה האחרונה התרבו ההורים שהולכים בקיצוניות לצד השני, שבכלל לא מעירים, לא מדרבנים, וחוששים לומר מילה פן וכו'. ודבר זה צריך חיזוק מאוד - כי 'אפתיות' זה לא חינוך, ויכול לגרום גם להיפך ממש ח"ו.

יהי רצון שנזכה בעז"ה לעשות רצונו יתברך בשלמות, ונזכה אנחנו וצאצאינו להיות עוסקי התפילה בכל הכוח ובכל המוח, אמן. ■

ניתן
לשלוח שאלות
בענייני חינוך
שיועברו לאנשי
החינוך, בכתובת
המייל של
המערכת, ואי"ה
נפרסמם על גבי
במה זו.

u4stbs@gmail.com

זהרזרי נגנה ושביבי אור מעברה המפואר

של עיר הקודש צפת ת"ז

יושביה, רבניה זרנמיה

שהתהלכו בין סמטאותיה

העתיקות ועיצבו את

המשכיות מסורת

עם ישראל

מדור לדור

מרן ה'בית יוסף' זי"ע

י"ג ניסן

גדליהו אהרן סגל

ריעה
מזרחית
לרגל יומא
דהילולא

שבגליל עליון חכמים שהיה ראוי לברך עליהם ברכה זו" (ראשית חכמה שער האהבה פ"ו).

כי בימים ההמה התהלכו בזאת העיר רבים מענקי האומה, וכפות רגליהם דרכו על רגבי אדמתה. ועל כל אחד מהם ראוי לנו לספר הרבה, למען נדע שורשי גזע אילן תורתנו אשר מהם יונקים אנו ה'עלים הנידפים', את טהרת יהדותנו כהיום הזה, ולמען נכסוף להתדבק במידותם.

ואמנם אחד ומיוחד מהם היה מרן בעל ה'בית יוסף' רבנו יוסף קארו זצ"ל, כאשר העיד בעל ה'משנת חכמים' ה"ר משה חגיז זצ"ל משמיה דאביו, שהוא זה "אשר מלא את צפת גליל העליון פה לפה חכמה ודעת ויראת ה'" (ריש הספר הנ"ל). ולרגל יום הילולתו החל זה עתה ביומי דניסן, נספר מעט מתולדותיו ומעשיו, כי "עיקר תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים" (סנהדרין ק"ט).

בהיות העיר צפת על תילה בנויה, לפני יותר מארבע מאות שנה, הייתה זאת העיר אבן שואבת לכל האומה. וממנה על פני תבל יצאה התורה ונפוצה, לחיותנו כהיום הזה במשנה סדורה, נגלות התורה וסתריה.

באותן הימים, קול שאון רינתה של תורה מבקע היה תדיר מבתי כנסיותיה ובתי מדרשיה, ואויר הנח והזך של צפת היה מנשב הקול ומפזרתו ברחובותיה ושביליה הצרים, עד כי נשמע הקול כנשוא הנהרות דכים.

שמונה עשר ישיבות היו בה, לא פחות. בהם היו הוגים יומם ולילה חכמיה ותלמידיה בעומק עיון התלמוד. כך העיד בן אותה התקופה שביום מן הימים בא לבקרה, והיטיב לצייר לנו במתק לשונו, וכה כתב את אשר חזה בגליונו: "נסעתי מסוריא המדינה דרך גליל העליון אל מדינת צפת... והנה בתוכה שרתה שכינה, כי בה קהל גדול מסלף - כארבע עשר אלף, בשמונה עשר ישיבות - בעיון התלמוד ניצבות, שם ראיתי אור התורה - וליהודים היתה אורה, גברו על כל הקהילות - כי הם תהילות לתהילות, ופרצו בגבול החכמה פרץ - מעולם לא נמצא בהם עם

הארץ, ואתבונן בעיונם פנימי וחיצון - והנה לא הגעתי לרועה הצאן". מילין נרגשין אלו כתבם ר' זכריה אלצ'הרי בספר 'המוסר' (מחברת השיטת), בנסותו לסבר לנו בהם את יקר תפארת העיר צפת בימים ההם כאשר חזו עיניו.

ומי לנו גדול כבעל ה'ראשית חכמה' רבנו אליהו די וידאש זצ"ל אשר גם הוא היה בצפת

בימים ההם, וכה כתב בספרו: "הרואה חכמי ישראל מברך 'שחלק מחכמתו ליראיו', וכבר ראינו פה צפת

בית הכנסת ה'בית יוסף' בצפת

מרן מורנו ר' יוסף קארו נולד בשנת ה' אלפים רמ"ח, לאביו החכם ר' אפרים ולאמו מרת בואינה בעיר טולידו שבספרד.

שנים מועטות ללידתו, בעודנו ילד קטן כבן ארבע, גורשו היהודים משם ב'גירוש ספרד' הנודעה (שנת רנ"ב), ונתטלטל עם משפחתו לפורטוגל, שם נתיישבו בעיר

בירתה 'ליסבון' ואח"כ כשהגיעה גזרת הגרוש לשם (שנת רנ"ז) נתטלטלו הלאה ממקום למקום. זמן אשר היה בקהיר שבמצרים, וזמן אשר שהה בקושטא

[אנסטנבול של ימנו] אצל דודו הרב ר' יצחק בעל מחבר ספר 'תולדות יצחק', עד אשר נתיישב באנדרינופול [אנדרינה שבטורקיה].

בכל אותם הימים לא הוּי פסיק פומיה מגירסא בשקידה עצומה ועמל ויזע רב ויהי הולך וגדל בתורה להפליא, עד כי בגודל צדקתו וקדושתו זכה לגלוי 'מגיד' שלוח מן השמים אשר גילה לו רזי תורה והנהיגו בכל אשר יעשה. אט אט פקע שמיה דמרן לתהילה ונקרא שמו בפי ההמון 'מרן'. שם באנדרינופול נשא לאשה את בת הר"ר חיים בן אלבלג אשר לימים יכנהו מרן בספרו 'מורי חמי הרב החסיד הגדול' (או"ח סימן שמ"ג). ואחר אשר נתאלמן מאימה נישא בשנית עם בת הר"ר יצחק סבע [אחי בעמ"ח ספר צרור המור וצרור הכסף], והזכירו מרן בספרו (ב"י או"ח סת"ה). ממנה נולד לו בנו הר"ר שלמה שהיה מופלג בתורה ונתקבל להיות מרבני קושטא, וגם מילא אחר פטירת מרן לעמוד בראש ישיבת קאשטיליא. לימים נישא בנו הר"ר שלמה עם בת מרן האר"י הקדוש, ובכך היה מרן למחותנו.

בשנת רפ"ב בהיות כבן ל"ד שנים החל מרן לחבר את ספרו הגדול 'בית יוסף' על ה'ארבעה טורים'. מטרת חיבורו ועוצם נחיצותו בעת ההיא כתב מרן בהקדמתו: "ויהי כי ארכו לנו הימים הורקנו מכלי אל כלי ובגולה הלכנו וכמה צרות צרורות תכופות וצרות זו לזו באו עלינו עד כי נתקיים בנו בעונותינו ואבדה חכמת חכמיו וגו' ואזלת יד התורה ולומדיה כי לא נעשית התורה כב' תורות אלא כתורות אין מספר לסבת רוב הספרים הנמצאים בביאור משפטיה ודיניה... ואם יאמר אדם בכל דין שיצטרך לחקור שרשו ומוצאו בדברי הגמרא והמפרשים והפוסקים כולם יכבד הדבר עליו מאד... על כן אני הדל באלפי יוסף במוהר"ר אפרים

במוהר"ר יוסף קאר"ו זלה"ה קנאתי לה' צבאות ונערת י חצני לסקל המסילה והסכמתי לחבר ספר כולל כל הדינים הנוהגים בביאור שרשיהם ומוצאיהם מהגמרא עם כל חילוקי סברות הפוסקים איש לא נעדר... ועלה בדעתי שאחר כל הדברים אפסוק הלכה ואכריע בין הסברות כי זהו התכלית להיות לנו תורה אחת ומשפט אחד..."

החידוש שבדרך פסיקתו, להיותו נשען בעיקר על שלשת עמודי ההוראה הר"ף הרמב"ם והרא"ש ומכריע כרוב מהם. וקבלה קיבל הרב החיד"א בשם מהר"ח אבואלעפיא שהייתה הקבלה בידו שעל שיטת פסיקתו זו הסכימו קרוב למאתים רבנים בדורו, והיה מרגלא בפומיה דכל העושה כפסק מרן הנה הוא עושה כמאתים רבנים. עוד קיבל החיד"א שבדור ההוא היה סיעתא מן שמיא שיתגלה ספר שיקבץ כל הדינים ויגלה שרשיהם לאסוקי שמעתא אליבא דהילכתא, והיה הדור צריך לכך. ושלשה רבנים היו ראויים למלאכה זו

באותה עת. והסכימו מן השמים ותנתן דת על ידי מרן הקדוש מפני ענותנותו היתרה כאשר נראה מספריו הקדושים, וכמו שכתב מהר"א אלפנדארי דאין דרך מרן לספר בגנות מי שפוסק דלא כוותיה ומשנתנו היתה משנת חסידים.

ואכן חיבור זה נתפשט בעולם עד אשר לא נמצא בית מדרש אשר אין ספר זה עומד במזרחו. וכמש"כ מהר"ם מינץ בדרשותיו "בכל מדינה עיר וכפר נתפשטו ספריו אין בית אשר לא נתמלא מאור תורתו" (דרוש עשירי). ואף מהר"ר יוסף אבן לב אשר בתחילה טען שזה הספר יבוא למעט הבקיאיות בגמרא ושורש הדינים, הוכרח להודות בנחיצותו באשר מעשה שהיה לו. כי פעם אחת נעלם ממנו מקור מוצא דין, וטרח בחפוש אחר חפוש פשפש ולא מצא. אז אמר הרב מהריב"ל נראה שמן השמים רוצים שספר 'בית יוסף' יתפשט בעולם ואמר לתלמדיו לכו חזו מוצא הדין בזה הספר, ובפתחם מצאו איה מקום הדין בש"ס וראה כי הסוגיא ההיא היתה ידועה אצלו ונעלמה ונסתרה ממנו, לכך דן בדעתו שמן השמים לו זכו למרן (שם הגדולים להחיד"א).

וכבר הבטיח ה'מגיד' למרן שספרו יאיר עיני ישראל ויפוץ שמו בבתי מדרשות ה'מגיד' כמש"כ ב'מגיד מישרים' (וזאת הברכה) "ואזכך למגמר חיבורא דילך לאנהרא ביה עיני כל ישראל דהא כל עמין חכמי נבונים ומשכילים ישאבון מחבורא דילך דאקריא בית יוסף ריוון מדשן ביתך. יפוצו מעינותיך חוצה חכמות בחוץ תרונה ושמך יזכר בבתי כנסיות ובתי מדרשות וכל עת שיוזכרוך בבית המדרש יעלה ריח אפרך כקטורת בוסמין". וגם את שם חיבורו 'בית יוסף' קרא על פי עצת המגיד (מגיד מישרים 'ויקהל'). וקראו מרן כן מטעם: "כי כשם שמבית יוסף היו נזונים הכל מזון הגוף כך יהיו נזונים מספר זה מזון הנפש" כמש"כ בהקדמתו.

למד עם המגיד. המערה בה למד הבית יוסף עם המגיד בצפת

החיבור הגדול הזה עמל עליו מרן עשרים שנה תמימות, וסיימו בשנת ש"ב בהיותו כבר בעיה"ק צפת, מלבד אשר עמל אח"ז זה עוד כמה שנים לבדקו ולנפותו סולת אחר סולת בתוספת חיבור שקראו 'בדק הבית'.

אחרי שהותו באנדרינופול העתיק מרן את מקום מושבו לעיר העתיקה 'ניקופול' השוכנת על גדות נהר הדנובה בצפון בולגריה. מעשה נפלא היה עם מרן בזאת העיר כפי אשר נמצא כתוב בכתב יד הרב ר' אברהם כלפון זצ"ל, וממנה יש ללמוד על גודל שקיעתו של מרן בעומקה של הלכה.

בפרק זה זמן, הוכרח מרן 'לעשות מלאכתו ארעי' כדי חיונו ופרנסתו, אשר על כן נשתתף יהודי נאמן במסחר חנות. אך מחמת שקיעתו של מרן בד' אמות

בידינו כי לא הפסקנו רגע, רק אשר תשמעו ותחי נפשכם. ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה ולמדנו שתי מסכתות, זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו, קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים. והיה הנעימות רב, והקול הולך וחזק, ונפלנו על פנינו ולא היה רוח באיש לישא עיניו ופניו לראות מרוב המורא. והדיבור ההוא מדבר עמנו... " ובתוך הדברים אף אמר להם: אשריכם בני, שובו אל לימודכם ואל תפסיקו רגע, ועלו לארץ ישראל כי לא כל העתים שוות ואין מעצור להושיע ברב או במעט, ועיניכם אל תחוס על כליכם כי טוב הארץ העליונה תאכלו, ואם תאבו ושמעתם טוב הארץ היא תאכלו. לכן מהרו ועלו, כי אני המפרנסת לכם ואני אפרנסכם, ואתם שלום ובתיכם שלום וכל אשר לכם שלום, ה' עוז לעמו יתן..."

אחר הדברים האלה גמר מרן בדעתו לעלות לארץ ישראל, ועבר דרך סלוניקי אשר בין ונשתהה שם, עד שהזהירו ה'מגיד' (מגיד מישירים 'עמוס') לבל יתיישב שם אלא יעלה לארץ ישראל. בעיר זו יש אומרים ששיכל שלשת ילדיו שמתו במגפה בזה אחר זה ומצבותיהם נתגלו לאחרונה בבית העלמין העתיק בסלוניקי.

מסלוניקי המשיך מרן דרכו לארץ ישראל דרך מצרים במסע ארוך שארכה כשנה והגיע ארצה סביבות שנת רצ"ה ונתיישב בעיה"ק צפת תוב"ב. שם היה הוא הראשון מבין ארבעת הרבנים שנשמכו על ידי מהר"י בי רב כאשר רצה לחדש את הסמיכה בזמנו כנודע. וכאשר נפטר מהר"י בירב התמנה מרן לעמוד בראש 'בית ועד' של חכמי צפת. וכן עמד בראשות בית הדין יחד עם הר"ר משה די טראני (המבי"ט). בית דין זה היה כבית דין הגדול לישראל, עד כי היו קהילות שהיו רגילים להשיע על דעת בית דין הגדול שבצפת (רש"ד"ם יו"ד פ"ח).

בצפת הקים מרן הקים חמש ישיבות שבראשן העמיד מגדולי תלמידיו, ואף הוא לא הניח את ידו ועמד עצמו בראשות הישיבה הגדולה 'קאשטיליא'. שעותיו ורגעיו של מרן ספורים היו מעומס לימודיו שלו ועם תלמידיו כאשר מתנצל לשואל במכתבו: "ומלבד כי אין פנאי מסבת החברים יצ"ו בבוקר ובערב וקביעות לימוד לעצמי, כי עתותי ורגעי ספורים יום וילילה ללילה ואיני יכול להתעסק בדבר אחר" (אבקת רוכל י"ד). וכבר זכרנו דברי בעל ה'משנת חכמים' שמרן מלא את צפת גליל העליון פה לפה חכמה ודעת ויראת ה'. תאור נורא הוד ישנו מזה בכתבי ר' זכריה אלצהרי בכתבו את אשר חזה בהכנסו לבקר בישיבת מרן, וכה אשר כתב: "המאור הגדול החכם רבי יוסף קארו - אשר מיישיבתו חכמי צפת לא יסורו, פי בלבד התלמוד אגור - אחר ישיבתו שבע שנים סגור, וחוצץ מפקה חכמות גלויות

של הלכה היה מאחר תדיר למסחרו. ביום מן הימים נטרד בלימודו בבית המדרש ונתאחר יותר מידי, עד ששותפו לא היה יכול שאת איחוריו והתרשלותו במלאכה והודיע רצונו למרן לפרק השותפות. ביקש מרן מהאיש: במטותא מנך הואל נא להמתין עד למחר שאוכל להמלך ולבקש עצת אשתי, סבר האיש וקיבל. כאשר חזר מרן לביתו סיפר הדברים כהווייתן שנתעכב בלומדו בבית המדרש יותר מידי עד כי מבקש האיש להפרד משותפותם. עמדה הצדקת ואמרה למרן, לך אמור להאיש כי הנך מסכים להפרד מעליו ולה' הישועה. עשה מרן כעצתה, פרק השותפות וקיבל חלקו. אמרה לו האשה קח נא הכסף הנשאר ולך לשוק לקנות סחורה ואחר תמכרנה ומן הרווח נאכל לחמנו ותהיה פרנסתנו. נטל מרן הכסף ואולם לרוב חשקת נפשו בתורה הוליכהו רגליו לבית המדרש, ושם לא ידע משבתו וקומו עד הערב. רק כי מטו צללי ערב כאשר בריחי החניות נסגרו, נזכר שלא עשה מאומה לפרנסתו.

ויהי כאשר חזר לביתו שאלתו האשה מה סחורה נזמנה לך לפרנסתנו, התנצל מרן על שכחתו והבטיחה שלמחרת יעשה כאשר דיברה. ואכן כך הוה, ולבוקרו של יום כאשר נכנס לשוק וביקש למצוא סחורה, ראה לפניו איש אשר גובה קומתו משונה מן העם, והציעו האיש לקנות מאיתו מכתש אחד אשר היה איתו. ראה מרן כי המכתש חלוד ביותר, אך היות שלא היה הכסף רב בכיסו וגם לא היה בקי במקח וממכר, החליט בדעתו לקנותו, וחזר עם

'סחורתו' לביתו. בהגיעו הביתה לא שבעה אשתו נחת מזאת ה'סחורה' והחביאתה בארון למען תראה למחרת מה לעשות עם עסקא בישא זו. בבוקר יצא מרן לבית המדרש כדרכו, ולא נתן לדאגותיו להפריעו בתלמודו ולצוץ במחשבתו. ביני לביני שלחה האשה לקרוא לצורף נאמן למען יאמוד המכתש לאמתתו. ויהי בהתבונן הצורף במכתש כמעט ונתעלף, כי זה המכתש כולו היה זהב טהור מתחת קליפות חלודתו. בזאת הלילה חלום חלן מרן בשנתו, והנה האיש אשר מכר לו המכתש לקראתו, ופץ ואמר לו דע לך שאני הוא מזלך, וזמן רב המתנתיך עד כי תפרד משותפך כדי לתת לך העושר הזה לפרנסתך.

בשנת רצ"ג בהיותו בניקופול היה המעשה הנורא בליל שבועות המובא בשל"ה הקדוש (מסכת שבועות) מתוך כתב הר"ר שלמה אלקבץ בעל הזמר 'לכה דודו'. וכה אשר כתב: "דעו לכם כי הסכמנו החסיד רבי יוסף קארו ואני עבדו ועבדיכם מהחברים, לעמוד על נפשנו ליל שבועות ולנודד שינה מעינינו, ותודה לאל כן עלה

הבית המיוחס למרן הבית יוסף בניקופול

וְנַעֲלָמוֹת - בְּלִבּוֹ חֲתוּמוֹת. וְאַלְךָ שֶׁבֶת אַחַת אֶל יְשִׁיבְתוֹ
- לְרֵאוֹת יְקָרָת תְּפַאֲרֵת גְּדֻלָּתוֹ - וְאַשְׁבּ בְּפֶתַח עִם מְזוּזַת
הַשַּׁעַר - וְרַעֲיוֹנֵי מִן הַסְּכָלוֹת אֲחֻזוֹ סַעַר. וְהַחֲכָם הִזְקֵן יוֹשֵׁב
עַל פֶּסֶא - בְּפִיּוֹ דוֹרֵשׁ עַל הַנוֹשָׂא. וְנִשְׂא וְנָתַן עַל דְּרָף
הַפֶּשֶׁט וְהַקְּבֵלָה - הַחֲכָם הִיקָר וְהַנְּעֵלָה. לְפָנָיו כְּמֵאֲתִים
תְּלַמִּידִים יְקָרִים וּמְעֵלִים - יוֹשְׁבִים עַל גְּבֵי סַפְסָלִים..”

על הפסק ההוא... שאתה חושד תמיד סברתיך וזו מידה טובה... חזק ואמץ אל תירא ואל תחת כי כל אשר אתה עושה ה' מצליח וכל אשר עשית והורית עד היום הזה ה' מצליח בידך וכן מסכימים במתיבתא דרקייעא חי ה' כי פסק זה אמת ויציב הלכה למשה מסיני הלכה כוותך ומטעמך” (מגיד משרים ישעיה)

בשנות זקנותו, קרוב להיותו בן שמונים נישא בשלישית לבת הרב זכריה זעכשיל אשכנזי מחכמי ירושלים, ומזכירו מרן בשו"ת אבקת רוכל (סימן כ"ט) בלשון "מורי חמי הרב המובהק השלם מורנו הרב", מאיתה נולד לו בן בעת שיבה, וקראו יהודה כעצת המגיד: "ושמא דילד דתימול יומא דין יהודה, והוא יהיה סימנא לך בתודה ותשבח לה" (מגיד משרים 'כי תבוא'). ה"ר יהודה הוציא לאור חלק מספרי מרן לאחר פטירתו.

כזכור, סיים מרן את ספרו הגדול בית יוסף בצפת שנת ש"ב, ואף הוסיף לנפוטו נפוי אחר נפוי בספר בדק הבית. כמו כן גם סיים בצפת את ספרו הגדול כסף משנה על הרמב"ם אשר הראה מקור לרבנו המימוני לכל פסק אשר היה חתום במשנה תורה, ויישב כל דבריו על מכונם. ופעם אחת ארע למרן שטרח והוציא לאור פירוש דברי הרמב"ם אשר לא נגלה לשום חכם עד זמנו, ואחר זמן בא צורבא מרבנן ופירש מעצמו זה הפירוש בנקל ובלא יגיעה. מרן בראותו זה חלשה דעתו ונצטער, ואמר לו המגיד כי הוא ז"ל זכה והוציאה לאורה ואח"כ כל מי שהוא חריף יכול היה לקולטו מהאור (מדבר קדמות דף פ"ב).

ציונו של מרן הבית יוסף בבית החיים בצפת

מרן נתבקש בישיבה של מעלה בהיותו כבן שמונים ושבע, ביום ה' י"ג ניסן של"ה, ומקום מנוחתו כבוד בבית העלמין העתיק בעיר הקודש צפת"ו. השאיר אחריו ברכה את בניו ה"ר שלמה וה"ר יהודה, ותלמידים רבים וגדולים אשר מהם נפוצה תורה הרבה לכל יושבי הארץ. מבחירי תלמידיו היו ר' משה אלישיך, ר' משה גלאנטי ור' משה קורדובירו [הרמ"ק]. וכה כתב מהר"ם אלישיך על מרן: "ואהבת התורה אשר למדנו לפני מורנו הרב הגדול מוהר"ר יוסף קארו.. כי תלמידו אנו ומימינו אנו שותים" (אבקת רוכל סימן ע"ג). כמו"כ השאיר לנו מרן אחריו משנה סדורה בספריו 'בית יוסף' ו'שלחן ערוך', 'כסף משנה' על הרמב"ם, שו"ת 'אבקת רוכל', שו"ת 'בית יוסף', 'מגיד משרים' [דרשות ורזי תורה שקיבל מן המגיד, וכתב החיד"א שהנמצא לפנינו אינו אלא אחת מחמישים מהליקוטים בכתב יד], 'כללי הגמרא' שעל ספר הליכות עולם, דרשות עה"ת ושה"ש הנקרא 'אור צדיקים'. כמו"כ כתב בנו ה"ר יהודה בהקדמת ספר שו"ת בית יוסף שמרן 'חיבר גם חידושי ודיבורי רמב"ן ביאור על רש"י מקצת פרשיות ופירוש מקצת מסכתות".

בנוסף לכך הניף מרן את ידו הגדולה וחיבר את ספר ה'שלחן ערוך' אשר נתקבלו הוראתיו על כל ישראל בכל מקום שהם, וככל אשר יורה עושים ביראה. ואף רבנו הקדוש ר' נחמן מברסלב זיע"א נתבטא בצחות אמרתו ואמר: "איר זאלט קנייטשן מיין ספר פון טאביל צו טאביל און פון קיין איין סעיף שלחן ערוך ניט אראפ גיין" (מכתב בספר 'שערי צדיק' למורנו ר' גדלי' (מכתב ל"ו ותס"ז). חלק מזמן הוצאתו את ה'שלחן ערוך' שהה מרן בכפר ביריה הסמוכה עקב מגפה שהתפרצה אז בצפת.

ואמנם לא בקלות ברר מרן את פסקיו בשולחן ערוך כי אם לאחר יגיעה עצומה בשורש הדין בעמל ויזע רב ברור אחר ברור בבקיאות עצומה ובישרות השכל הדק היטב.

כמשל בעלמא ניתן להתרשם כך בשו"ת בית יוסף על אבן העזר (שיטת קידושין), שם נענה לבקשת תלמידו ומעלה על הכתב את עומק עיונו בסוגיא אחת על המשנה 'על מנת שירצה אבא' כפי אשר כאשר למדה בישיבה עם תלמידיו. ושם נוטה ידו ומפרש זאת הסוגיא בעשרים ושבעה חלוקות, ואחר זה חזר והוסיף לפרש גם את אלו בעוד עשרים ואחת פירושים, באופן שכשמולכם אלו הפירושים על אלו, יצא לנו חמש מאות שישים ושבע פירושים בסוגיא, ומתוך בירור זה חקר ואזן הדבר לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. כן עשה מרן בכל הלכתא והלכתא ירד לעומדק שרשי הדין חילוקיהם וטעמיהם ושיטותיהם וחזר לשקול בדקות הפלס עד כי קבע ליה להלכתא. ואעפ"כ היה מרן מיראי הוראה כאשר אמר לו המגיד "למה חרדת

ונסיים בשירי ושבח אשר אמר לו ה'מגיד' למרן: "אשריך שזכית לעבוד את בוראיך באהבה וחיבה ולעסוק בתורתו לשמה ולהתרחק מתענוגי העה"ז ותחבולותיו, אשריך שזכית לדעת דרכי מדות קונן ולייחד אותם, אשריך שזכית להביא השפע דרך הצנורות... אשריך שזכית לכך, אשריך בעה"ז וטוב לך לעולם הבא" (מגיד משרים 'אמור').

רבי נפתלי ווינברג מנעמירוב זי"ע

תלמידו הנאמן של רבינו הקדוש

אחד

המיוחדים שבין תלמידי רבינו הקדוש - היה הרב החסיד רבי נפתלי מאומן זי"ע, אשר מעת התקרבותו לאור הנחל נובע מקור חכמה, לא זו מלהדריכו ולהכניסו לפני ולפנים בהיכל קדושת שורשו. כי התקרבותו לרבינו היתה בתכלית ההתקרבות, עד שנשא אותו כאשר ישא האומן את היונק. תיכף בהכירו את גדולת רבינו, הרי שכל דיבור שיצא מפיו הקדוש היתה לו כתמרור חיים.

והלוא הוא זה שזכה להיות אחד העדים שהעמיד רבינו על ה'תיקון הכללי' שלו, שבכל הדברים שלו הוא חזק, אבל בזה הוא חזק ביותר... והיו העדים רבי נפתלי וחברו רבי אהרן הרב מברסלב. כך שהוא מיסוד התיקון הנורא של כל העולמות, ושמנו נזכר בסילודין ובהערצה בין כל חסידי ברסלב לדורותיהם, רבי נפתלי שהיה איש צדיק ומרומם מעם, זכה להתקשר אל מקור האורה, עד התקרבותו לרבינו היתה ביחד עם חברו מורנו מוהרנ"ת זי"ע, בחודש אלול תקס"ב, הם התרגשו לשמוע מפי בני עירם נעמירוב הסוחרים, כי בעיר הסמוכה ברסלב, התפרסם רבי חדש, שכל דיבוריו הם רק עניני עבודת השם יתברך ודיבורי אמונה, ואין ענינו כלל בעסקי הבלי עולם הזה... והם, מבקשי ה' ומחפשי הדרך להתקרב אליו יתברך, אמרו - הלוא בדיוק את זה אנו מחפשים... רבי נפתלי היה לו חוש בנגינה, וכששמע בשבת הראשונה לבואו אצל רבינו - איך שניגן בקדושה ובטהרה את ה'אזמר בשבחין' הידוע, חש עומק של הרגש פנימי גדול כל כך, עד שזה הסעיר אותו כל כך, ונאלץ לקשור את מצחו במטפחת, כדי שלא ינזק מוחו מעמקות הרעיונים שנכנס בהם כששמע את הניגון...

על יחודו בין שאר תלמידי רבינו, תעיד השיחה הידועה בין אנ"ש, אשר רבינו הקדוש התבטא בקדשו: ממני אין יודע אף אחד רק נתן, ונפתלי מעט... כבר בהתחלה, כשהגיע אל רבינו כמקורב חדש, היה אומר רבי נפתלי, אני ירא לחשוב מחשבות לא מדוייקות, כי הרבי ישאל אותי: נפתלי, מה חשבת...

כשהתקרב לרבינו, השיח את מצוקתו לפני רבינו, שהוא נצרך לשבת בחנות האריגים אשר בבעלותו, ימים שלמים, ותורה ותפילה מה תהיה עליה? רבינו הגיב: "יום שלם לשבת בחנות", ומזה הבין רבי נפתלי, כי אין רצונו של רבינו שישב

כל היום בחנות, ובכן, הוא קיצר את שהותו בחנות, וגם סיפר לרבינו אודות קבלתו החדשה. לאחר זמן מה, שוב נענה ואמר לו רבינו: "כל יום אתה מוכרח לשבת בחנות"? או אז החליט להדיר את רגליו מהחנות, אשתו ניהלה את החנות והוא הגיע בימי היריד וימים קריטיים, לעזור... וגם את זה סיפר לרבינו בבואו לפניו... אלא שביום מן הימים פנה אליו רבינו ואמר: היכן שיש יריד - אתה מוכרח להמצא שם?! ובכן אמירה זו הספיקה, שהחנות והמסחר לא יראו את רבי נפתלי בשום פעם. וישב על התורה ועל העבודה. כך בחכמתו הוציאו רבינו מעניני עולם הזה, ובדבקותו בכל הגה שיצא מפיו הקדוש, לא נשא פניו מאז כי אם אל התכלית הנצחית, ועלה והתעלה במדרגות גבוהות ורמות.

השיחה הידועה - "מה יש לנו להתבייש - בשבילנו נברא העולם!" נאמרה בזכות רבי נפתלי, כשהיה יושב על שולחן רבינו ז"ל בשבת נחמו תק"ע, והיה רבי נפתלי בוש לנגן קצת, לפני רבינו, אמר לו רבינו, מה לנו להתבייש... שיחה זו, שהפכה לשיחה ידועה ומכוננת בין אנ"ש, נולדה למול הדרת גדולת ערכו של רבינו, שהעיד עליו בכך, שהוא מאלו שעליהם אמר - שאין לנו ממי להתבייש, ואכן, רבינו מאד העריך את אנשיו הקדושים, שעלו והתעלו במדרגות גבוהות בציות לדבר רבינו והליכה בדרכיו בתמימות ובפשיות.

רבינו אמר לרבי נפתלי - הענין שלך יהיה ציצית. היינו שיהיה מחמיר ומהדר במצוה זו ביותר, ואכן הוא החזיק עמו תמיד חוטי ציצית, למקרה שיקרע לו... ופעם, נקרעו ציציותיו ולא היו עמו עוד, ועמד במקומו עד שהביאו לו ציצית כשרה.

רבינו גם צוה לרבי נפתלי שיאמר תורה בסעודה שלישית כדרך הצדיקים, ושאל רבי נפתלי - רבי! מי ישמע את דברי תורת... ענה ואמר רבינו: יהיו מי שישמעו, היינו שיאמר תורה לפני אנשי סעודה שלישית אחרים, דרי מעלה... ומזה רואים כיצד התייחס רבינו בעצמו לגדלותו העצומה של תלמיד חביב זה. ואכן פקודתו שמרה רוחו, וכל ימיו הקפיד על הוראה זו, כי היתה לו אמונה בדברי רבינו שיהיה מי שישמע' והיה נכנס לחדר סגור ואומר שם תורה, כדבר רבינו אליו. והיו שנים מאנ"ש, רבי ישראל כהן טירהאויצר ורבי מאיר חזן ז"ל, שהיו גדלים בביתו, היו מציצים לתוך החדר מפעם לפעם, וראו איך שמתנועע ואומר תורה... כאילו בפני עצמו, אך באמת מלין לצד עלאה ימלל...

פעם אמרו לרבי נתן, כי רבי נפתלי הוא גברא קפדנא בטבעו, והתפלא מאד רבי נתן, ואמר, שמזה רואים את גדלות רבינו, איך שבכוח קדושת הצדיק זכה להפך לגמרי את מדותיו ונעשה כאצילי ארץ נסיכי אדם במדות מופלגות ובהשגות עליונות כאחד הצדיקים.

הוא זכה לביטוי נשגב שיצא מפי רבינו, כאשר סיפר, שפעם ראה בעולם העליון שאצים ורצים לראות תפילה של אברך שמתפלל בניעמות נפלאה, ורצתי גם אני לראותו, והרמתי את הטלית של האברך שעמד בפניו והתפלל בהשתכחות הנפש - וראיתי שזה "נפתלי שלי"... ביטוי כזה, שכל אחד מהמקורבים היה רוצה שייאמר עליו - וזכה לזה רבי נפתלי, בהסכמה מהרבי, שהוא "שלי", אשרי לו ואשרי חלקו. כדי להבין את עומק תפילתו של רבי נפתלי - יסופר המעשה הבא. באותה תקופה של חושך, היו רשעי האומות משוטטים בין בתי ישראל, לחטוף ילדים לצבא הצאר. והיו אלו 'מתנדבים' שעשו זאת למען ממשלת הרשע, כשהיא עושה פנים שאין המעשה הזה מטעמה, ולכן לא היה להם רשות רשמית להכנס אל הבית לחטוף, אלא שהיו משוטטים בחצרות לראות אם ימצא שם ילד.

בהבין הורי הילד כי בבית אדם זקן ונשוא פנים כרבי נפתלי - לא ייערך חיפוש, החביאו אותו בביתו. אבל כילד, יצא החוצה ולא הבין את חומרת הענין, והנה הוא נתפש... אך אביו מסר את נפשו, והקים קול צעקה, באו יהודים והושיעו אותו. באותה עת היה רבי נפתלי בעת תפילתו המרוממת. אך לאחר הרעש הגדול שהקימו בעקבות האירוע, נקף לבו של האבא - על הפרעת התפילה הקדושה של רבי נפתלי. נכנס איפה עם רבי נחמן טולשיטשינער לבקש מחילה ממנו, אלא שאז התברר, כי רבי נפתלי מפאת שקיעתו העמוקה בתפילה לפני השם יתברך - לא שמע ולא הרגיש, ואף לא הבין על מה באו להתנצל...

החסיד ר' אברהם ב"ן ר' נחמן טולשיטשינער ז"ל הכיר את רבי נפתלי בהיות רבי אברהם בן אחת עשרה, וסיפר, שכל ימיו זוכר הוא איך היה אומר בתפילתו בהתלהבות נוראה ובהטעמה גדולה - לך ה' החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד וכו', שכידוע השבחים הללו מיוסדים על עשר הספירות. והיה אומרן בהטעמה לאט לאט, בקול נעים כזה, ואף שהיה בזקנותו, היה לו קול ערב כשל אברך צעיר, מחמת קדושתו העצומה ודבקתו באותיות התפילה.

מאז הסתלקות רבינו עבר רבי נפתלי לגור באומן, שם היה לו מניין מיוחד לתפילה. באותם ימים טרם נוסד מניין של חסידי ברסלב בעיר. ארע פעם שחסר היה להם עשירי למניין, ביקש

אחד המתפללים הקבועים, ר' חיים כהן, מאחד מחבריו שיתפלל עמם. האיש שהיה חשוך בנים הציב תנאי: "אם יבטיח לי רבי נפתלי שאזכה לבנים - אתפלל איתו". כששמע זאת רבי נפתלי נענה: "שיבוא, שיבוא".

כעבור תקופה ועדיין לא נושע אותו יהודי, הביע תרעומת באוזני ר' חיים. שמע רבי נפתלי את טרונייתו ואמר: "אמנם יש לנו קבלה מרבינו לנצור

את לשוננו, אך כשאנו כבר מבטיחים, הרי הדבר מתקיים". ואכן, אותו אדם זכה ונפקד בבנים.

המצבה שעל קברו באומן

רבי נפתלי נולד בשנת תק"ם - שנת הולדת מוהרנ"ת, נבחרה שנה זו ששתי נשמות קדושות שהיו משורש הקדושה של רבינו להאיר את העולם, שעליהם אמר רבינו שרק הם יודעים ממנו, אך הוא האריך ימים עד שמונים שנה, והסתלק ב"ט מנחם אב תר"כ ומנוחתו כבוד בבית החיים החדש באומן, ועל ציונו הקדוש חרטו רק את שמו ואת שם אביו ותו לא מיד. ■

מכתב מר' נפתלי

והנה פנימיות לבבך ולבבי, אשר יודעים ומרגישים נקדת האמונה הקדושה משרשת בלבבנו מנעורינו מהזוכיה אשר זכינו בנעורינו להתקרב לאור האורות, צח הצחצחות, בחיר מבחירי צדקיא, אדוננו מורנו ורבנו, הנחל נובע מקור החכמה, חכמה אמיתית, המלכשת ומעטפת באמונה אמיתית דאמתית, אשר נקדת האמונה הקדושה והישרה הזאת הוא מקור החכמה והאמונה זכר צדיק וקדוש לברכה, משם זכינו, שגשרש בנו נקדת האמונה האמתית להאמין ו'להניד כי ישר דבר ה' צורי ולא עלתה בו', ומכל מה שעובר על האדם - נתקרב ביותר אליו יתברך בשירות ותשבחות והודאות, הנאמרים על ידי נעים ומירות ישראל הוא ספר תהלים הקדוש וכו'. ומה אוסיף לדבר בזה, אשר לבבך יודע כל זה היטב היטב.

האמנם אשר זה כמה שאני עוסק כל כך במעונות חכמות התורה הקדושה האלו, אשר נשאר אחריו ברכה והשארה לדורות עולם, אף על פי כן כבר הודיע לנו בחכמת תורתו הנוף על פסוק: "טעמה כי טוב סתרה", אם רק טועמין טוב טעם ודעת של התורה הקדושה והנעימה, אשר שמעו האזנים בנעוריהם מפי צדיק וחכם האמת וכו', אז שוב "לא יכבה בלילה נרה", אפלו בתוך כל החשך וההתרחקות, שעובר על כל אחד ואחד, על בן עוררה הרשימה הקדושה...

(מתוך מכתבו של ר' נפתלי)

הקורות

קורות ימיה של קהילתינו הקדושה מאז ועד היום.
גלריית תמונות היסטוריות לצד תמונות מהתקופה האחרונה,
מהנעשה והנשמע וכל מה שטוב להתעדכן

מהנעשה והנשמע בחודש האחרון

קריאת המגילה בביהכנ"ס הגדול

שיעור הכנה לפורים במסגרת חברות 'חברים מקשיבים', שנמסר מפי הרה"ח ר' צבי ארי' מיימון שליט"א, ואחריו שירה וריקודים

קבלת קהל ביום הפורים אצל מורינו הרב שליט"א

מורינו הרב שליט"א בדברות קודש

מורינו הרב שליט"א בשיחתו בשושן פורים

סעודת פורים וריקודים בביהכנ"ס הגדול

סעודת שושן פורים וריקודים בביהכנ"ס הגדול

מורינו הרב שליט"א נושא דברי הספד אצל משפחת אביטן

בחתונת משפחת רחמין

בסידור קידושין אצל משי ריימאן- ארה"ב

ממראות הישיבת בין הזמנים של בחורי קהילתנו הקדושה בביהכנ"ס הגדול.

שיעור בהלכות פסח מפי מו"צ דקהילתנו הרה"ג ר' נחמן קעניג שליט"א

בתפילת יו"כ קטן בערב ר"ח ניסן במירון

למעשה - נקודות חיזוק שנאמרו באירועי התקופה

• שושן פורים •

ועצה לעקוף את כל הדברים הלא נעימים - ללכת לצעוק להשי"ת; ואם בן אדם לא מוצא מקום בעיר - שיצא לפעלד, ואם קשה לו ללכת לפעלד - הוא חייב למצוא מקום בעיר, וכמו שרבינו אומר שגם בעיר אפשר להתבודד, באיזה חדר או מקום שקט. וכך האדם ישפוט את עצמו היטב, ואז בוודאי הוא זוכה לכל הדרגות.

וממילא עכשיו מקבלים על עצמינו להיות מאלו המרי דחושבנא, לחשוב בכל פעם, אין מציאות כזו שהולכים לישון בלי רגע חושבים, בלי כמה דקות מחשבה - מה עבר עליי היום, מה צריך עוד לתקן וכו'. ומדובר ברגעים ספורים ממש, רק צריך לעשות את זה. ולקחת את זה לתשומת לב - אין דבר כזה ללכת לישון בלי לחשוב!

(מתוך שיחתו של מורינו הרב שליט"א בסעודת שושן פורים)

• סעודת פורים •

בן אדם תמיד מסתובב עם הרגשה שהוא צריך וצריך וכו', וייתכן שהוא באמת צריך, וכך רבינו אומר (ליקו"מ ח"ב סי' ד) - שעל הכרחיות לבד אפשר לבלות את כל החיים, גיוואלד גיוואלד, אבל - וכי בשביל זה באנו לעולם, לגלגל את ההכרחיות?! רבונו של עולם, אהה ה', בשביל זה בראתני? בשביל זה בראת את העולם!?

אלא, שפשוט צריך לתפוס; וכיצד תופסים כאן בעולם? - מכח ההתחדשות של כל רגע ורגע, שהאדם תמיד יידע - עכשיו זה מתחיל! וזה הרי מה שרבינו אמר בענין של 'ועכשיו' - עכשיו זה מתחיל, כך ר' אברהם היה מפרש. וממילא - עכשיו מדברים אליך, ומה שהיה - ממש לא משנה, כי עכשיו זה מתחיל. וה' ייתן לנו את הכוחות להתחדש בכל פעם.

(מתוך שיחתו של מורינו הרב שליט"א בסעודת פורים)

שנים קדמוניות - תמונות חודש זה משנים עברו

ברכת האילנות במשך השנים

מהנסיעות לאומן אחרי פסח במשך השנים

נא לזכור להדליק נר לעילוי נשמתם

זכרונם לברכה - בעלי יארצייט מקהילתנו הקדושה

הרה"ח ר' צבי קוסמן ז"ל, כ"ט בניסן, תשס"ג.

ר' צבי בכניסה לביהמ"ד הישן

ר' צבי בחתונת בנו ר' שלמה, כשנה לפני פטירתו

להמשיך העולם אל העשייה

חברות ופעילות במוסדותינו הקדושים בתקופה הקרובה

- ◆ אי"ה בימי חוה"מ פסח נצא כלל בני קהילתנו הקדושה בצוותא חדא, כמידי שנה, לקיים 'ברכת האילנות' בין עצי השדה, בשמחה וריקודים. עקבו אחר המודעות.
- במשך ימי חול המועד נמסרים שיעורים מפי מורינו הרב שליט"א בין מנחה למעריב בביהכנ"ס הגדול.
- ◆ ישיבת בין הזמנים לכלל בחורי קהילתנו הקדושה, בכל בוקר בביהכנ"ס הגדול, כולל פעילויות ויציאות לבחורי החבורות, כפי המתפרסם במודעות. ניתן לשמוע את העדכונים בקו החבורה - 072.370.7721
- ◆ במשך השנה מתקיימים חבורות לבחורים בקביעות, אחת לשבוע, כדלהלן -
בחורי הישיבות גדולות - בעיה"ק ירושלים, בכל יום שלישי, במקום הקבוע בשכונת סנהדריה, בשעה 22.00, בהשתתפות ראש החבורה הרה"ח ר' יוסף צבי קעניג שליט"א. לפרטים ועדכונים ניתן להאזין בקו החבורה - 072.370.7721
- ◆ בחורי הישיבה קטנה בעיה"ק צפת - בכל יום שלישי בהשתתפות ראשי החבורה, הרה"ח ר' משה מרדכי קליין שליט"א, והרה"ח ר' יוסף נחמן קעניג שליט"א.
- ◆ פעילות מטעם חבורת 'חברים מקשיבים' בעיה"ק צפת - בעז"ה פעם בחודש מתאספים יחד לשיחת חיזוק מאחד ממשפיעי אנשי שלומינו, וכמו כן מתארגנת יציאה לפעלד להתבודדות.
- ◆ חבורות לאברכים 'בוגרי חבורת שערי צדיק' בארץ הקודש, מתקיימים כדלהלן -
בערים בית שמש, ומודיעין עילית - מתקיימים חבורה אחת לחודש בערך, כפי המתעדכן בקו.
בביתר עילית - מתקיימת חבורה בכל שבוע ביום רביעי בשעה 22.15, ברח' ברוק 4 בבית מש' פקשר.
לפרטים ועדכונים, ולכל ענייני החבורות, ניתן להאזין בקו חבורת האברכים בוגרי שערי צדיק בארץ הקודש, במס' טלפון - 053.4583.068. ניתן להתחבר לקו אצל הנציגים בכל עיר.
- ◆ בעז"ה כמידי שנה נוסעים רבים מחברי קהילתנו הקדושה לשבות בצלו של רבינו הקודש, בשבת קודש שאחר חג הפסח, יחד עם מורינו הרב שליט"א. את הסעודות יאכלו בצוותא. כמידי שנה, במוצאי שבת קודש יושבים יחד לזמירות בהיכל הציון, תיכף אחר תפילת מעריב.

בשמחות אצל כולנו

- החתן אלעזר רחמין נ"י לרגל נישואיו הר"ר אברהם רחמין לרגל נישואי הבן
- החתן בנימין קוזלובסקי שיחי' לרגל נישואיו
- הר"ר צבי טייכנר לרגל נישואי הבת הרבנית תליט"א לרגל נישואי הנכדה
- החתן יוסף רפאל ביטון לרגל נישואיו הרה"ח ר' יוחנן ביטון לרגל נישואי הבן
- הרה"ג ר' אברהם זרח גולדשטיין לרגל אירוסיו הבן משפחת קוסמן לרגל אירוסיו הנכד
- החתן זאב קעניג נ"י לרגל אירוסיו הר"ר שמעון קעניג (בן מורינו הרב זצ"ל) לרגל אירוסיו בנו הרבנית תליט"א לרגל אירוסיו הנכד
- הר"ר עמרם לוי לרגל היכנס הבן לנועם עול תורה ומצוות
- הר"ר צדוק רייכמן לרגל היכנס הבן לנועם עול תורה ומצוות
- הר"ר נחמן סופר לרגל היכנס הבן לנועם עול תורה ומצוות הרה"ג ר' יוסף גרשון סופר לרגל היכנס הנכד לנועם עול תורה ומצוות
- הר"ר יצחק מרחום לרגל הולדת הבת הרה"ח ר' אריה מרחום לרגל הולדת הנכדה
- הר"ר מנחם גבאי לרגל הולדת הבת הרה"ח ר' אריה מרחום לרגל הולדת הנכדה
- הר"ר שמעון פרידמן לרגל הולדת הבן והבת הרה"ח ר' מרדכי פרידמן לרגל הולדת הנכד והנכדה
- הר"ר שלמה ולמן גודלסקי לרגל הולדת הבת הר"ר אורי פינקוביץ לרגל הולדת הנכדה
- הר"ר משה מרדכי (ב"ר נחמן) קליין לרגל הולדת הבן הר"ר יקותיאל נחמן קליין לרגל הולדת הנכד הרה"ח ר' יעקב צבי קליין לרגל הולדת הנין
- הר"ר שלמה ציוני לרגל הולדת הבן הר"ר אלון ציוני לרגל הולדת הנכד
- הרה"ח ר' ירוחם רויכר לרגל הולדת הנינה
- הר"ר שמעון פצ'נובסקי לרגל הולדת הבן הר"ר אסף פצ'נובסקי לרגל הולדת הנכד
- הר"ר נחמן ינאי לרגל שמחת פדיון הבן לבנו הר"ר ארידור ינאי לרגל פדיון הבן לנכדו הר"ר שמעון מרחום לרגל פדיון הבן לנכדו הרה"ח ר' אריה מרחום לרגל פדיון הבן לנינו
- הר"ר נחמן דוד לנדסמן לרגל שמחת פדיון הבן לבנו הר"ר אביגדור לנדסמן לרגל פדיון הבן לנכדו
- הר"ר משה הכהן ברזסקי לרגל הולדת הבן הר"ר נחום הכהן ברזסקי לרגל הולדת הנכד הרבנית תליט"א לרגל הולדת הנין

הוצאות

קמחא דפיסתא

תשפ"ה

בשר 98,000 ש"ח

עופות 107,000 ש"ח מוצרים יבשים 102,000 ש"ח

מיץ ענבים 40,000 ש"ח ביצים 32,400 ש"ח

השתתפות המוסדות בחלוקת "טובה וברכה" 105,000 ש"ח

סה"כ: 484,400

המעוניינים להשתתף בהוצאות הרבות נא לפנות

לר' חיים שלום קעניג במספר 052-7623722

או לר' ארידור ינאי במספר 058-3209659

בברכת פסח כפר ושלח

עיצוב

דבר ידוע הוא ואין צריך למודעי, כי עלויות הדפסת גליון זה מסתכמים בסכומים גדולים, אשר אי לכך פונים אנו בזאת לחברים היקרים, בבקשה להרים תרומה ונדבה עבור דבר גדול זה, כל אחד כפי יכלתו והשגתו, וכצוואתו של אדונינו מוהר"ת - להיות חזק בענייני הצדיק - ברצון, בממון, ובטירחא; למען הפצת אורו ודעתו של רבינו הנגמ"ח זי"ע.

בעז"ה החל מהנדש הבא עלות הגליון יעמוד על סכום סמלי של 10 ש"ח

ניתן לעשות מנוי לקבלת הגליון עד הבית מידי חודש:

תושבי צפת - 20 ש"ח לחודש

תושבי חוץ לצפת - 32 ש"ח לחודש

לתרומות, ולהרשמה למנוי:

בגדרים פלוס עמותת 'ידידי הצפון', עבור 'תבונת ברסלב צפת'

בכתובת המייל של המערכת 148tbs@gmail.com

אצל ידידנו ר' אברהם יעקב גבאי במס' טלפון - 054.8519.308

